Національна спілка краєзнавців України
Хмельницька обласна організація НСКУ

До 10-річчя надання Спілці краєзнавців України статусу Національної, творчої

ЗВІТ

про діяльність правління та осередків Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України у 2018 році

м. Кам'янець-Подільський – Хмельницький
січень 2019 р.

Вступ

У 2018 році діяльність правління, президії обласної Спілки краєзнавців та її міських і районних осередків була спрямована на розвиток й зміцнення всієї структури організації в світлі реалізації завдань, прийнятих IV (2008) і V (позачерговим) (2012) та VI (січень 2017 р.) з'їздами Національної спілки краєзнавців України та ухваленими відповідними змінами Статуту НСКУ, а також базувалася на виконанні рішень останніх засідань Президії правління НСКУ в Києві (2017-2018 рр.), звітно-виборної конференції Хмельницької обласної організації НСКУ від 10.10 2017 р., її обласних Пленумів та засідань президій правління (2017-2018 рр.), планів роботи правління НСКУ у Києві та обласної Спілки на 2018 рік. Головною інновацією практичної сторони діяльності всієї структури обласної організації НСКУ стали реалізація виконання обласної «Програми розвитку краєзнавства в Хмельницькій області до 2020 року» та організація і проведення відзначення ювілею 10-річчя надання ВСК статусу Національної, творчої і в цьому контексті **10-річчя діяльності реформованої обласної Спілки краєзнавців.**

Відповідно виконання вищеназваних програм, постанов, планів здійснювалося в процесі роботи за такими основними напрямами:

1. Організаційна діяльність

Упродовж 2018 року обласна Спілка краєзнавців продовжувала ритмічно працювати, розвивати краєзнавчий поступ, об'єднувала в своєму складі на засадах Статуту НСКУ **22** міських і районних відділень (організацій, осередків), які сукупно згуртували навколо себе **346 членів НСКУ**. Найбільш потужними осередками виступали міські Кам'янець-Подільська (62 членів, з них 16 докторів наук, професорів, 31 кандидатів наук, доцентів), Хмельницька (62 членів, з них 7 докторів наук, професорів, 29 кандидатів наук, 34 освітян, 19 працівників культосвітніх установ, 2 священнослужителя), районні організації НСКУ Хмельницька (30 членів-учителів), Старосинявська (20 членів), Славутська (20 членів), Шепетівська міська організація НСКУ (19 членів), Дунаєвецька (16 членів), Чемеровецька (11 членів) й інші. Решта 13 міських та районних відділень у своїх лавах мають пересічно по 8-5 членів Спілки. З-поміж них тільки Ярмолинецький районний осередок поки об'єднує тільки чотири члени НСКУ. Правління обласної Спілки дієво співпрацює на практиці з місцевими краєзнавцями-аматорами та освітянами, які поки не є членами НСКУ.

Обласна спілка краєзнавців понесла втрати у зв'язку із смертю своїх членів. У 2017 р. покинули світ відомі на Хмельниччині подвижники Спілки: 6. 01. 2017 р. - музейник, етнограф ДІКЗ «Межибіж» **Ганна Кирилівна Медведчук** (Хмельницька міська організація НСКУ); 30.01. 2017 р. - кандидат історичних наук, доцент Національного університету імені Івана Огієнка **Анатолій Феодосійович Суровий** (Кам'янець-Подільська міська організація НСКУ); 21. 04. 2017 р. - ветеран краєзнавчого руху, відомий

історик-аграрник, автор навчальних посібників з краєзнавства Хмельниччини, професор Національного університету імені Івана Огієнка **Іван Васильовтч Рибак** (Кам'янець-Подільська міська організація НСКУ); 29. 05. 2018 р. - член правління обласної Спілки, засновник Саросинявського районного осередку НСКУ, редактор районної газети «Колос» **Іван (Ян) Домінікович Козельський** (Старосинявська районна організація НСКУ). Вічна і світла їм пам'ять!

24. 04. 2018 р. відбулися поминально-меморіальні заходи до першої річниці смерті професора Рибака І.В. (1951-2017) в його родинному смт. Зіньків Віньковецького р-ну Хмельницької обл. В стінах місцевої школи-колегіумі, де він навчався, відбулася конференція – науково-педагогічні читання «Іван Васильович Рибак – науковець, освітянин, людина» за участю колег науковців Кам'янця-Подільського, Хмельницького та інших міст. Доповіді виголосили члени НСКУ професори: ректор К-ПНУ ім. І. Огієнка Копилов А.О., член Президії НСКУ, професор цього ж вишу Завальнюк О.М., голова обласної Спілки Баженов Л.В. та ін. Після завершення читань відбувся мітинг, присвячений встановленню на стіні школи меморіальної плити на честь професора Івана Васильовича Рибака.

Структура всіх осередків відповідає вимогам Статуту НСКУ. Всі вони працювали за планами організаційної, науково-дослідної, науково-методичної, видавничої, науково-громадської і просвітницької, а також за індивідуальними планами роботи своїх членів на 2018 рік. Найважливіші пункти цих планів увійшли до загального плану роботи обласного правління НСКУ.

Значними подіями в діяльності обласної організації НСКУ та розвитку краєзнавства у 2017 р. стали:

1. Робота правління, президії обласної Спілки краєзнавців та її осередків по реалізації у 2018 р. затвердженої сесією Хмельницької обласної ради 26. 12. 2014 р. «Програми розвитку краєзнавства в Хмельницькій області до 2020 року», зокрема, здійснені організаційні заходи щодо створення кількатомної «Енциклопедії Хмельницької області»,

2. Упродовж 2018 року відбулися три розширені засідання Президії (15. 02. 2018 р., 30.05. 2018 р.,7.09. 2018 р.), розширене засідання Пленуму (5. 12.2018 р.), Зокрема, у порядку денному засідання Президії обласної Спілки 15. 02. 2018 р. обговорювалися такі питання: «Про діяльність Хмельницької обласної організації НСКУ в 2017 р.», «План роботи обласної Спілки на 2018 р.», «Кошторис діяльності обласної організації НСКУ на 2018 р», «Призначення членів Президії товариства кураторами-наставниками міських і районних осередків Спілки», «Про висунення кандидатур на премії обласної організації НСКУ в 2018 р.», «Прийом в члени НСКУ». Завершилося засідання Президії урочистим відзначенням 80-річчя від дня народження Віктора Степановича Мороза, кандидата економічних наук, доцента, відомого краєзнавця на Хмельниччині. Йому вручено диплом лауреата і грошову премію в сумі 500 грн. в галузі досліджень історії міст і сіл імені

почесного професора Івана Стасюка обласної організації НСКУ та інші відзнаки.

У порядку денному засідання Президії 30 травня 2018 р. заслухані і обговорені питання: «Про стан виконання плану роботи обласної Спілки краєзнавців за перше півріччя 2018 р.», «Підсумки першого (лютий-травень» і організація другого етапу (червень-листопад 2018 р.) обласного військово-патріотичного конкурсу «Разом з усім народом – молодь на захисті України», «Прийом у члени НСКУ», «Урочисте відзначення 70-річчя від дня народження Почесного краєзнавця України, кандидата історичних наук Петра Яковича Слободянюка», під час якого йому вручено диплом лауреата і грошову премію в сумі 500 грн. в галузі науково-краєзнавчих досліджень Хмельниччини імені академіка Іона Винокура обласної Спілки краєзнавців.

На засіданні Президії 7 вересня 2018 р. розглянуті питання: «Про відзначення 10-річчя діяльності Хмельницької обласної організації НСКУ (2008-2018 рр.)», «Про підготовку видання біобібліографічного покажчика членів НСКУ обласної Спілки краєзнавців», «Про діяльність Віньковецької районної організації НСКУ», «Прийом у члени НСКУ», «Урочисте відзначення 50-річчя від дня народження члена Президії обласної Спілки, кандидата історичних наук Сергія Миколайовича Єсюніна», під час якого йому вручено диплом лауреата і грошову премію в сумі 500 грн. в галузі науково-краєзнавчих досліджень Хмельниччини імені академіка Іона Винокура обласної Спілки краєзнавців.

Пленум обласної організації НСКУ 5. 12. 2018 р. був присвячений 10-річчю діяльності обласної Спілки краєзнавців в статусі Національної, творчої, розглянуто десятирічний шлях реорганізації, реформування, поступу, науко-краєзнавчих здобутків за цей період, 12 подвижників краєзнавства нагороджені Почесною грамотою, Грамотами та Подяками Президії НСКУ (Київ), 30 осіб - Почесними грамотами і Грамотами Правління Хмельницької обласної організації НСКУ. Крім того, заслухані питання: «Про зміни в Статуті НСКУ щодо прийому в члени Спілки», «Прийом у члени НСКУ», «Про підготовку звітів обласної організації та осередків за діяльність у 2018 р.».

3. За участю голови обласної Спілки краєзнавців Л.В. Баженова відбулися загальні збори Кам’янець-Подільської міської організації НСКУ (16.04. 2018 р.), звітно-виборні збори Дунаєвецької районної організації НСКУ (6.06. 2018 р.) та Віньковецької районної організації НСКУ (19. 06. 2018 р.), під час яких підведені підсумки діяльності осередків за 2015-2018 рр., переобрані і оновлені правління, проф. Прокопчука В.С. обрано почесним головою Дунаєвецького осередку, затверджені перспективні плани подальшої роботи.

4. Президією обласної Спілки краєзнавців здійснені організаційні заходи і забезпечено проведення та підведення підсумків обласного конкурсу «Разом з усім народом - молодь на захисті України» в контексті розвитку військово-патріотичного виховання молоді на Хмельниччині, які відбулися 9 листопада 2018 р. 20 номінантів нагороджені дипломами і грошовою премією

кожен у сумі 500 грн. (кошти Хмельницької міської ради) і 20 Почесними грамотами.

5. З метою координації роботи всіх структур НСКУ на Хмельниччині правлінням видано у червні 2018 р. 11-й випуск свого друкованого органу обласної Спілки – науково-краєзнавчого збірника **«Краєзнавець Хмельниччини»** (ліцензія Міністерства юстиції України КВ № 15871-4343Р від 13. 11. 2009 р., головний редактор Баженов Л.В.), в якому відображена хроніка та різні аспекти діяльності спілчан у 2017 – на початку 2018 рр., а також містяться наукові статті, рецензії праць членів НСКУ, новітня бібліографія поділлєзнавства, інформації про ювілеї подвижників краєзнавства тощо.

6. Упродовж 2018 р. у світ вийшло 13-й, 14-й, 15-й, 16-й, 17-й, 18-й випуски (томи) періодичного науково-краєзнавчого збірника обласної і міської організації НСКУ **«Хмельницькі краєзнавчі студії» (**головний редактор Баженов Л.В., співголова - керівник Хмельницької міської Спілки Блажевич Ю.І.), кожний том яких був присвячений ювілею конкретних відомих подвижників краєзнавства Хмельниччини та містив наукові і науково-краєзнавчі нариси, статті, інші публікації не тільки членів НСКУ області, а й науковців і краєзнавців більшості регіонів України, що є свідченням визнання і авторитетності серійного видання.

7. Члени НСКУ обласної Спілки у 2018 році стали: 1 (Комарніцький О.Б., голова Кам'янець-Подільського міського осередку) – доктором історичних наук, 2 (Пагор В.В, Семенчук С.О.) – кандидатами історичних наук, дисертації яких були пов'язані з історичною регіоналістикою та історією Поділля, проф. Копилов С.А. обраний академіком Академії наук вищої освіти України, членами-кореспондентами – члени НСКУ, кандидати історичних наук Л.В.Климчук, С.А. Сидорук (Національний університет імені Івана Огієнка)

Члени НСКУ, доктори історичних наук Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. (Національний університет імені Івана Огієнка) стали переможцями XIII обласного конкурсу науково-дослідних робіт відповідно в номінації «Гуманітарні науки» за видані монографії. Члени НСКУ проф. А.Г. Філінюк і к.і.н. С.А. Сидорук стали лауреатами першої премії АН ВО України в номінації «наукові монографії», а професори С.А. Копилов, О.М. Завальнюк – у номінації «навчальний посібник».

8. У вересні 2018 р. завершилася державна реєстрація нової утвореної за ініціативи президії обласної Спілки краєзнавців та правління Хмельницької міської організації Спілки «Хмельницьке церковно-історичне товариство», головою якого було обрано відомого релігієзнавця, кандидата історичних наук, доцента Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, голову міської організації НСКУ Блажевича Юрія Івановича. Мета цього товариства продовжити справу діючого у 1865-1921 рр. Подільського церковного історико-археологічного товариства, керованого Ю.Й. Сіцінським, здійснювати дослідження духовного життя на Хмельниччині, готувати відповідні конференції та видавати науково-краєзнавчу літературу.

9. Упродовж 2018 року під егідою обласної Спілки краєзнавців на Хмельниччині у містах і районах відбулися конференції та круглі столи, присвячені 100-річчю Української революції 1917-1921 рр., 85-річчю трагедії геноциду голодомору 1932-1933 років в Україні та Хмельниччині, 80-річчю Великого терору - розгулу масових політичних репресій в Україні.

10. Обласна Спілка та її відділення НСКУ приділяють увагу популяризації нинішніх подвижників краєзнавства, які є членами НСКУ. Прикладом є видання у цьому році бібліографічних покажчиків про іменитих членів НСКУ: до 80-річчя подвижника краєзнавства Куцюка В.К., 70-річчя Почесного краєзнавця України П.Я. Слободянюка, 65-річчя відомого українського історика, Почесного краєзнавця України, професора Філінюка А.Г., до 55-річчя діяча краєзнавчого руху, ректора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, професора Копилова С.А., подвижника краєзнавства, пам'яткоохоронця, археолога Захарьєва В.А., до річниці смерті знаного краєзнавця професора Рибака І.В. (1951-2017) тощо. Нариси про них вміщені також у 10-11 випусках «Краєзнавця Хмельниччини» та 13-18 випусках «Хмельницьких краєзнавчих студій».

11. У 2018 р. члени НСКУ, доктор філологічних наук, професор Л.М. Марчук нагороджена Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України, кандидат філологічних наук, завідувач навчально-наукової етнологічної лабораторії Національного університету імені Івана Оієнка В.В. Щегельський – Подякою Кабінету Міністрів України, доктору історичних наук, професору, голові обласної Спілки краєзнавців Л.В. Баженову Указом Президента України від 9 листопада 2018 р., № 259/2018 призначена державна дворічна стипендія (подання Президії НСКУ (м. Київ).

12. До традиційних недоліків у роботі обласної Спілки краєзнавців та її осередків слід віднести: 1) продовження практики затримки більшості районних і міських відділень обласної Спілки з подачею в грудні поточного року своїх звітів про роботу. В основному такі звіти поступають до президії обласної організації у січні-лютому наступного року, що не дає змоги подати докладнішу інформацію про їх діяльність у загальному звіті обласного правління НСКУ. Тільки Хмельницька і Кам'янець-Подільська міські організації НСКУ (відповідно голови к.і.н., доц. Ю.І. Блажевич, д.і.н, доц. О.Б. Комарніцький) своєчасно і належно звітуються про свою роботу; 2) До 25 грудня 2018 лише п'ять міських і районних організацій розрахувалися за внески за 2018 рік. Інші осередки здадуть внески у січні-березні 2019 р. 3) У 2018 р. з-за безвідповідальності керівників продовжують залишатися на межі самоліквідації Шепетівська міська, Волочиська та Чемеровецька районні організації Спілки. Хоча зусиллями президії обласної Спілки вдалося стабілізувати ситуацію, але й досі не розв'язана проблема з обранням відповідальних голів цих та інших осередків; 5) з вини обласної влади (держадміністрація і обласна рада) ніяк не вирішуються проблеми фінансування проекту створення і видання «Енциклопедії Хмельниччини», термін виконання якого закінчується у 2020 році.

2. Науково-дослідна робота

У звітному році науково-дослідна робота обласної Спілки та її міських і районних відділень була спрямована на науково-організаційну участь, залучення всіх членів НСКУ, науковців, краєзнавців-аматорів у справі підготовки та відзначення таких актуальних для суспільства історичних подій в Україні і на Хмельниччині: 1) відзначення 100-річчя Української революції 1917-1921 рр. 2) 85-річчя геноциду-голодомору 1932-1933 рр. в Україні та на Хмельниччині; 3) 80-річчя розгулу політичних репресій в Україні; 4) 95-річчя утворення адміністративних районів Хмельниччини; 5) 100-річчя Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; 6) 100-річчя НАН України; 7) 370-річчя Пилявецької битви 1648 р. на Старосинявщині; 8) ювілеїв міст і сіл області; 9) відзначення ювілеїв відомих постатей України, пов'язаних життям та творчістю з Поділлям та ін.

Основна увага правління обласної Спілки краєзнавців та в її складі міських і районних організацій у 2018 р. приділялась залученню членів НСКУ до науково-дослідної роботи з регіоналістики Поділля-Хмельниччини, підготовці і виданню ними монографій, науково-популярних книг, буклетів, брошур, покажчиків, путівників, статей з різних аспектів історії, культури і природи краю, а також впровадженню результатів наукових і науково-методичних досліджень в освіту Хмельниччини та видання іншої науково-краєзнавчої літератури. У міських і районних відділеннях члени НСКУ - вчителі активно займалися з учнівською молоддю в плані підготовки старшокласників до різних форм краєзнавчої шкільної і позакласної роботи, написання конкурсних робіт у системі Хмельницького територіального відділення МАН та для участі в місцевих, обласних і всеукраїнських учнівських олімпіадах з поділлєзнавчої історичної, краєзнавчої, географічної, природничої тематики.

Стратегічним напрямом роботи обласної організації Спілки було створення можливостей своїм членам НСКУ для реалізації творчих планів і забезпечення публікації праць. Таким ефективним засобом є організація міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-краєзнавчих та науково-практичних конференцій, симпозіумів, круглих столів, читань, презентацій як своєрідної трибуни для значної кількості краєзнавців і засобу для оприлюднення своїх наукових результатів досліджень та для взаємного творчого спілкування.

У 2018 році на Хмельниччині було проведено за неповними даними **82 значних і малих різнотематичних наукових зібрань** за організаційною участю правління обласної Спілки, її міських і районних відділень, з них тільки у місті Хмельницькому було проведено понад 40 (з них 3 міжнародні, 12 всеукраїнські, 10 регіональні науково-практичні конференції, 7 тематичні круглі столи, 8 читання). Стільки ж було проведено в м. Кам'янці-Подільському, решта в інших містах Хмельниччини. До звіту включено **29 наукових форумів, конференцій, круглих столів, читань,** які безпосередньо присвячені актуальним проблемам історії, культури, природи

Поділля-Хмельниччини і залишили вагомий слід у краєзнавстві регіону, мали видані наукові програми, збірники матеріалів за результаптами роботи. Даємо їх коротку характеристику:

1. Науковий круглий стіл «Збереження та використання пам'яток в контексті децентралізаційних процесів та року культурної спадщини в Україні» (ДІКЗ «Межибіж», 27. 02. 2018 р.). Відбувся в ДІКЗ «Межибіж» та організаційними зусиллями цього заповідника, Управління культури Хмельницької ОДА, обласної організації НСКУ, Меджибізької ОТГ. Очолював засідання Почесний краєзнавець України, директор заповідника О.Г. Погорілець. Взяло участь понад 30 науковців, краєзнавців, представників об'єднаних територіальних громад Хмельниччини. У доповідях розглядалася проблема включення ОТГ області в справу збереження, реставрації, охорони та використання в туризмі історико-культурної спадщини, що є актуальною проблемою сучасності. Робота круглого столу висвітлена у фейсбуці інтернету.

2. Науковий круглий стіл, присвячений Дню пам'яті подільського прозаїка і краєзнавця Василя Баженова (м. Хмельницький, 27.02. 2018 р.). Відбувся в обласній універсальній науковій бібліотеці. В організації взяли участь, крім бібліотеки, Управління культури Хмельницької ОДА, обласна і Хмельницька міська організації НСКУ, Благодійний фонд імені Василя Баженова. Були присутні понад 50 письменників, журналістів, членів НСКУ, освітян, студентів вишів міст Хмельницького, Кам'янця-Подільського. Головну доповідь «Краєзнавство в житті та творчості Василя Баженова» виголосив головуючий на засіданні професор Баженов Л.В. Після виступів відбулися урочистості з вручення дипломів лауреатів і грошової премії в розмірі 1000 грн. (кошти Благодійного фонду В. Баженова) літературно-краєзнавчої премії Василя Баженова голові Хмельницької міської організації Спілки, к.і.н., доценту Блажевичу Ю.І. та літератору і краєзнавцю, члену НСКУ, к.і.н. Кузіні Б.С. Робота круглого столу висвітлена у фейсбуці інтернету.

3. Науково-педагогічні читання, присвячені 80-річчю від дня народження вченого-історика, доктора історичних наук, професора Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету Миколи Григоровича Кукурудзяка (1938-1999), діяча краєзнавчого руху. (Історичний факультет Національного університету імені Івана Огієнка, 1.03. 2018 р.). У вшануванні пам'яті вченого поділлєзнавця і буковинознавця взяли участь і виступили ректор університету, професор Копилов С.А., зав. кафедри всесвітньої історії, професор Степанков В.С., голова Вінницької обласної організації НСКУ, д.і.н. Гальчак С.Д., член Президії НСКУ (Київ), професор кафедри історії України Завальнюк О.М. та ін.

4. Перша Жмеринська науково-краєзнавча конференція «Слідами історії Жмеринщини» (м. Жмеринка Вінн. обл., 23.03. 2018 р.). Організували Жмеринська РДА і районна рада, Вінницька обласна організація НСКУ, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при К-ПНУ імені Івана Огієнка. Зяли участь понад 50 науковців, краєзнавців, освітян з різних регіонів України, в т. ч. від Хмельниччини члени НСКУ С.М. Єсюнін, В.В. Дячок, В.С. Мороз та ін. На пленарному і секційному режимі роботи розглянуто всі етапи історії, культури, природи, постатей краю. **Відбулася презентація однойменного збірника матеріалів за матералами роботи конференції**, співголовою редколегії якого виступив Л.В. Баженов.

5. Науково-краєзнавча конференція «Працею звеличені. Герої Праці – випускники Подільського державного аграрно-технічного

університету», присвяченої 100-річчю від дня народження двічі Героя Соціалістичної Праці Григорія Івановича Ткачука (1918-1989) (м. Кам'янець-Подільський-Городок, 11-12 квітня 2018 р.). Відбулася в приміщенні Подільського державного аграрно-технічного університету. Її підготували, крім університету, Хмельницька ОДА і обласна рада, обласна Спілка краєзнавців, родина Ткачуків. На конференцію прибули низка депутатів Верховної Ради України, обласної ради, Кам'янець-Подільської міської і районної ради, науковці, краєзнавці, викладачі і студенти, делегація з с. Лісоводи Городоцького району, де багато років працював головою колгоспу «Україна» Г.І. Ткачук, родичі та ін. Конференція працювала в пленарному режимі. Серед численних виступів доповідь зробив голова Хмельницької обласної організації НСКУ Баженов Л.В. Відбулася презентація широкоформатної **книги-альбому «Працею звеличені. Герої Праці – випускники Подільського аграрно-технічногоуніверситету» (м. Кам'янець-Подільський, 2018, 250 с.),** авторами-упорядниками якої були члени НСКУ професор **Рудь А.В**. та кандидат історичних наук, доцент **Алєщенко М.І.** (ПДАТУ). Наступного дня конференція та урочистості завершилися в с. Лісоводи Городоцького району.

6. VIII Всеукраїнська науково-практична конференція «Духовні витоки Поділля : місцеве самоврядування в історії краю» (м. Хмельницький, 12.04. 2018 р.). Відбулася в приміщенні гуманітарно-педагогічної академії. Її організували, крім академії, Хмельницька ОДА і обласна рада, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка, обласна і Хмельницька міська організація НСКУ. Взяли участь понад 70 науковців, краєзнавців з різних міст України, голови, сільські старости об'єднаних територіальних громад (ОТГ) Хмельниччини. У складі оргкомітету члени НСКУ Шоробура І.М. (голова), О.М. Галус, Ю.В. Телячий, В.Р. Адамський, Л.В. Баженов, С.М. Єсюнін, О.М. Завальнюк, В.С. Прокопчук та ін. Працювали в пленарному і секційному режимі. Зокрема, окремими секціями були секція з представниками ОТГ та наукова секція. Розглянуто аспекти історії самоврядування на Поділлі від середньовіччя до сьогодні та проблеми становлення і діяльності ОТГ на Хмельниччині як процесу децентралізації в Україні. Відбулася презентація виданого широформатного інформаційного збірника **«Об'єднані територіальні громади Хмельниччини» (Хмельницький, 2018, 76 с.)**, який уклали члени НСКУ, професори ХГПА **І.М. Шоробура та М.О. Галус.**

7. Книжний фестиваль Хмельниччини (м. Хмельницький, 12. 04. 2018 р.). Відбувся в обласній універсальній науковій бібліотеці, який організували Управління культури хмельницької ОДА, бібліотека, Хмельницька міська організація НСКУ. На оглядовій виставці була представлена видана у 2017 – по квітень 2018 рр. література з історії, культури, економіки, природи, яка пройшла експертизу журі і читачів. Серед переможців конкурсу на кращу книгу удостоєні дипломів переможців монографія **Ю.І. Блажевича** «Нариси історії Православ'я Поділля-Хмельниччини» (Хмельницький, 2017) та книга членів НСКУ **В.А. Захарьєва, І.О. Старенького, С.М. Шпаковського** «Замки, фортеці, пізньосередньовічні укріплення Хмельницької області» (Хмельницький, 2017).

8. Друга всеукр. науково-практична конференція «Поділля у 1893-1917 рр.» (м. Кам'янець-Подільський, 13. 04. 2018 р.). Організували Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник, Національний університет імені Івана Огієнка, міська організація НСКУ. До складу оргкомітету ввійшли члени НСКУ Болтанюк П.А., Йолтуховський Р.В., Комарніцький О.Б.. та ін.

Взяли участь понад 40 науковців, краєзнавців, музейників Хмельниччини та з сусідніх областей, які розглянули свої дослідження історії Поділля під владою Російської

імперії. Матеріали опубліковані в «Наукових записках Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника» (2018, т. 2).

9. Міжвишівський науковий круглий стіл «Регіональний вимір подій Української революції 1917-1921 рр. : Схід – Захід» (м. Хмельницький, 21. 04. 2018 р.). Спільно організований Хмельницькою та Харківською гуманітарно-педагогічними академіями при участі Хмельницької міської організації НСКУ. В роботі взяло участь 23 науковців і краєзнавців, а також 22 студентів зазначених вишів Хмельницького, Харкова, Кам'янця-Подільського. З доповідями виступили члени НСКУ професори Л.В. Баженов, О.М. Завальнюк (К-ПНУ ім. І. Огієнка), кандидати історичних наук Ю.І. Блажевич, В.Р. Адамський, науковці і педагоги Харкова та ін. Відбулася презентація матеріалі круглого столу **«Регіональний вимір подій революції 1917-1921 рр. : Схід-Захід» (редкол.: І.М. Шоробура (голова), В.Р. Адамський, Ю.І. Блажевич та ін. (Хмельницький, 2018,180 с.).**

10. Міжнародна наукова історико-краєзнавча конференція «250 років Барській конфедерації» (м. Бар Вінн. обл., 11 травня 2018 р.). Організували Вінницька обласна і Барська влада, Генеральне консульство Республіки Польща, польські товариства Вінниччини і Польщі, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при К-ПНУ ім. І. Огієнка, Вінницька обласна організація НСКУ та ін. Взяло участь понад 60 науковців, членів НСКУ, освітян з різних регіонів України і Польщі, в тому числі делегація від Хмельниччини. Розглянуто в доповідях історію Барської конфедерації, яка призвела до другого поділу Речі Посполитої у 1772 р. під кутом новітніх поглядів в історіографії України і Польщі на цю проблему. Відбулася **презентація виданого однойменного наукового збірника за результатами однойменної конференції** (голова засідань та редколегії видання керівник Вінницької обласної організації НСКУ та Вінницької філії Центру дослідження історії Поділля С.Д. Гальчак.

11. Науковий круглий стіл «Політичні репресії на Поділлі : причини, сутність та наслідки» (до 80-річчя розгулу політичних репресій в Україні) ((м. Кам'янець-Подільський, міська Ратуша, 16. 05. 2018 р.). Організували Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник, Національний університет імені Івана Огієнка, міська організація НСКУ. Оргкомітет очолили директор музею-заповідника Заремба О.О. (голова), професор Баженов Л.В., декан історичного фак-ту Дубінський В.А., голова міського осередку НСКУ Комарніцький О.Б. Взяло участь 25 науковців, членів НСКУ, музейників. З головними доповідями виступили керівники обласної Спілки краєзнавців професори Баженов Л.В., Завальнюк О.М.,Філінюк А.Г., Комарніцький О.Б., кандидат історичних наук Нестеренко В.А. та ін. Матеріали конференції будуть опубліковані пізніше.

12. VII Всеукр. студентська археологічна конференція «Археологічні дослідження в Україні : здобутки і перспективи» (історичний фак-т К-ПНУ імені Івана Огієнка, 22-23. 05. 2018 р.). Організована Національним університетом імені Івана Огієнка, Спілкою археологів та міською організацією НСКУ. Взяло участь понад 30 студентів вишів України (Київ, Одеса, Запоріжжя, Чернівці, Вінниця, Хмельницький та ін.). Очолили оргкомітет члени НСКУ ректор Копилов С.А. (голова), декан історичного фак-ту Дубінський В.А. (співголова), Почесний краєзнавець України Гуцал А.Ф. та ін. У виступах студенти доповіли про різні аспекти археологічних досліджень у регіонах України сучасності, обінялися здобутим досвідом. Низка студентів-доповідачів нагороджена дипломами та грамотами. Відбулася презентація виданого **збірника матеріалів VII Всеук. конф. «Археологічні дослідження в Україні : здобутки і перспективи» (Кам'янець-Под.: ФОП Сисин Я.І., 2018, 248 с.)**

13. Науково-практична конференція «Олександр Грен : життя і творчість» (до 120-річчя від дня народження українського художника – кам'янчанина. (К-ПНУ імені Івана Огієнка, 29. 05. 2018 р.). Проведена в Національному університеті імені Івана Огієнка. Її організували МОН України, Національний університет імені Івана Огієнка (кафедра образотворчого і декоративно-прикладного та реставрації творів мистецтва), міська організація НСКУ. Взяло участь 45 учасників з різних установ і закладів міста над Смотричем, м. Хмельницького. Головну доповідь «Олександр Грен : сторінки життя і творчості видатного українського художника» виголосила завідувач кафедри образотворчого мистецтва, доктор мистецтвознавства, професор Урсу Н.О. Серед інших на конференції з доповідями виступили члени НСКУ и Баженов Л.В., Філінюк А.Г. та ін.

14. Науково-практична конференція «Поділля в роки Української Центральної Ради», присв. 100-річчю початку Української революції (м. Кам'янець-Подільський, міська Ратуша, 15. 06. 2018 р.). Організували Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник, Національний університет імені Івана Огієнка, міська організація НСКУ. Оргкомітет очолили директор музею-заповідника Заремба О.О. (голова), професор Баженов Л.В., декан історичного факту Дубінський В.А., голова міського осередку НСКУ Комарніцький О.Б. З головними доповідями виступили керівники обласної Спілки краєзнавців професори Баженов Л.В., Завальнюк О.М., Комарніцький О.Б. та ін. Матеріали конференції опубліковані в збірнику наукових праць «**Сторінки історії Української революції та більшовицьких репресій на Поділлі (1917-1930-ті рр.)» (Кам'янець-Под.: ПП Буйницький, 2018, 300 с.).** Крім того, у цей збірник вміщені доповіді наукового **круглого столу «Політичні репресії на Поділлі : причини, сутність та наслідки», який провели Кам'янець-Подільський історичний музей-заповідник і міська організація НСКУ в тій же Ратуші 16. 05. 2018 р**.

15. V-та міжнародна наукова конференція «Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей науки» (ДІКЗ «Межибіж», 21-22. 06. 2018 р.). Організували Управління культури Хмельниц. ОДА, заповідник, обласна Спілка краєзнавців, нумізматичні товариства України, м. Хмельницького і зарубіжжя. Прибули науковці, нумізмати, музейники, колекціонери, краєзнавців з низки регіонів України,, Польщі, Білорусі, Словаччини. Очолював оргкомітет відомий дослідник монетної справи на Поділлі X-XVIII ст., Почесний краєзнавець України, директор заповідника «Межибіж» Погорілець О.Г. Два дні учасники конференції (понад 40 осіб) розглядали проблеми нумізматики, дискутували щодо підробки грошей, запозичали досвід досліджень, демонстрували колекції монет, знайомилися з виставкою унікальних подільських монетних скарбів різних епох. Матеріали конференції будуть публікуватися в нумізматичних виданнях.

16. Науковий круглий стіл «Витоки становлення та утвердження Православ'я на Поділлі-Хмельниччині», присв. 1030-річчю Хрещення Русі (Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека, 26. 07. 2018 р.). Організували, крім бібліотеки, Управління культури Хмельницької ОДА, Хмельницька міська організація НСКУ, Хмельницьке церковно-історичне товариство. Взяло участь 25 осіб науковців, релігієзнавців, представників конфесій, освітян переважно з м. Хмельницького. Головував на засіданні відомий релігієзнавець, голова міської організації НСКУ доцент Блажевич Ю.І. Головні доповіді виголосили члени НСКУ Блажевич Ю.І., протоієреї Дацюк О., кандидат богослов'я Причишин-Кліновський С., голова відділу пам'яток культурної спадщини Хмельниччини Шпаковський С.М. та ін. Відбулася презентація виставки літератури до 1030-річчя Хрещення Русі.

17. Всеукр. науково-практична конференція «Гуманітарна освіта у вищій школі : історичний досвід, проблеми та перспективи», присв. 100-річчю Національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, 11. 09. 2018 р.). Відбулася в К-ПНУ імені Івана Огієнка. Крім цього закладу та кафедри історії України, долучилися до її проведення міська організація НСКУ та ін. Оргкомітет очолили ректор, професор Копилов С.А., зав. кафедрою історії України Філінюк А.Г., голова міської Спілки Комарніцький О.Б. й ін. Матеріали конференції будуть опубліковані у «Віснику К-ПНУ імені І. Огієнка : історичні науки».

18. Науковий круглий стіл «Поділля і подоляни в об'єктиві Міхала Грейма» (до 190-річчя від дня народження художника-фотографа, друкаря, громадського діяча) (Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець», 12. 09. 2018 р.). Крім заповідника, організували кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва К-ПНУ імені Івана Огієнка, міська організація НСКУ. Взяло участь 35 осіб науковців, митців, мистецтвознавців, музейників, краєзнавців переважно з міст Кам'янця-Подільського, Хмельницького, смт. Меджибожа. Головні доповіді оприлюднили члени НСКУ завкафедри образотворчого мистецтва, доктор мистецтвознавства, професор Урсу Н.О., голова обласної Спілки краєзнавців професор Баженов Л.В., провідний науковий співробітник обласного краєзнавчого музею, кандидат історичних наук Єсюнін С.М., заст. директора з наукової роботи ДІКЗ №Межибіж» Западенко І.В., доцент кафедри історії України К-ПНУ імені Іван Огієнко Задорожнюк А.Б. та ін.

19. Науковий круглий стіл «Пилявецька битва – 1648 : погляд постфактум, пошуки реалій», присв. 370-річчю Пилявецької битви та 100-річчю Української революції 1917-1921 рр. (Хмельницький-Старокостянтинів-Стара Синява-Пилявці, 21-22. 09. 2018 р.). Початок засідання відбувся в Хмельницькому обласному краєзнавчому музеї, продовжився 21.09. у Старокостянтинові і завершився 22.09. на меморіальному Полі Пилявецької битви, що в Старосинявському районі. Крім обласного музею, до проведення зібрання долучилися Хмельницької ОДА і обласна рада, Хмельницька обласна, Хмельницька міська, Старокостянтинівська і Старосинявська районні організації НСКУ й ін. Взяло участь до 40 осіб з різних міст Хмельниччини та сусідніх областей. Саме в приміщенні музею була виконана наукова програма круглого столу, в якій взяли керівники Спілки Єсюнін С.М., Блажевич Ю.І., Філінюк А.Г., Шпаковський С.М., Адамський В.Р. та ін. У другу половину дняучасники круглого столу прибули до Староустянтинова, де взяли участь увідкритті меморіальних плин, присвячених 370-річчю Пилявецької битви та 100-річч. Української революції, а 22 вересня прибули на Поле Пилявецької битви, де взяли участь в урочистостях з нагоди 370-річчя цієї битви.

20. VI-та Всеукр. науково-краєзнавча конференція «Дунаєвеччина : історія та сучасність», присв. 615-й річниці першої писемної згадки про м. Дунаївці та 95-річчя утворення Дунаєвецького району (м. Дунаївці, 27. 09. 2018 р.). В організації взяли участь Дунаєвецька об'єднана територіальна громада, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при К-ПНУ імені Івана Огієнка, обласна Спілка краєзнавців, Дунаєвецька районна організація, учнівське наукове товариство «Дослідник». Ініціаторами і організаторами зібрання виступили почесний голова Дунаєвецького осередку НСКУ, доктор історичних наук, професор Прокопчук В.С. та заступник голови цього осередку, методист відділу освіти К.К. Лабутенко. Проходила в Будинку школярів. Прибуло на зібрання 42 доповідачів з різних міст України, а також вчителі історії Дунаєвецького району. Головіні доповіді з історії Дунаєвеччини озвучили члени НСКУ Баженов Л.В., Прокопчук В.С., Роздобудько А.Г. та ін. Відбулася презентація виданого **збірника матеріалів конференції**

«Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій» (Дунаївці ; Камянець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2018, вип. 6. 280 с.), а також монографії **Прокопчука В.С. «Освіта Дунаєвеччини; від перших шкіл – до суспільства знань» (2018, 442 с.)**. Голова обласної організації НСКУ Баженов Л.В. вручив Прокопчуку В.С. мистецьку краєзнавчу премію імені Петренка Донецької обласної організації НСКУ та Почесну Грамоту обласної Спілки краєзнавців за організацію цієї конференції.

21. Всеукр. науково-практична конференція «Університетські бібліотеки : історія, досвід, перспективи розвитку», присв. 100-річчю Національного університету імені Івана Огієнка» (м. Кам'янець-Подільський, 27-28. 09. 2018 р.). Проведена в К-ПНУ імені Івана Огієнка. До організації зібрання долучилися крім університету та її наукової бібліотеки, наукова бібліотека Хмельницького національного університету, Кам'янець-Подільська міська організація НСКУ. До науково програми включено 49 тем доповідей і повідомлень учасників з Києва, Львова, Харкова, Ніжина, Рівного, Кривого Рогу,Хмельницького та ін.Працювали секції: «Збереження, формування та використання фондів документально-інформаційних установ», «Традиції та інноваційні форми і методи діяльності бібліотек ЗВО». Головні доповіді озвучили члени НСКУ: проректор з наукової роботи К-ПНУ імені Івана Огієнка, професор Конет І.М., професор Завальнюк О.М., кандидати історичних наук, директори наукових бібліотек Національного університету імені Івана Огієнка та Хмельницького національного університету Климчук Л.В., Айвазян О.Б., голова міського осередку НСКУ д.і.н. Комарніцький О.Б. Матеріали **конференції опубліковані в збірнику наукових праць наукової бібліотеки К-ПНУ імені Івана Огієнка.**

22. Перша Ямпільська всеукр. науково-краєзнавча конференція (м. Ямпіль Вінницької обл., 28-29. 09. 2018 р.). Проходила в міськрайонному Будинку культури.Іі організували Ямпільська РДА і районна рада, Вінницький державний педуніверситет ім. Михайла Коцюбинського, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України при К-ПНУ імені Івана Огієнка, Вінницька обласна організація НСКУ. Заявлено в науковій Програмі зібрання 95 тем доповідей повідомлень, прибуло до 50 осіб учасників з різних міст України, в тому числі з Хмельниччини 9 членів НСКУ (Єсюнін С.М., Блажевич Ю.І., Іваневич Л.А., Старенький І.О. та ін.). Оргкомітет очолили: голови Вінницької та Хмельницької обласних спілок НСКУ Гальчак С.Д., Баженов Л.В.. На пленарному засіданні були оприлюднені вітання учасникам від голови НСКУ, член-кореспондента НАН України Реєнта О.П., доповідь професора Баженова Л.В. про краєзнавчий рух і регіональні дослідження на Ямпільщині та інші. Відбулася презентація виданого **збірника матеріалів «Першої Ямпільської науково-краєзнавчої конференції»» (Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2018, 456 с.).**

23. Міжнародна наукова конференція «Художній вимір та історичні аспекти життєтворчості Івана Огієнка», присв. 100-річчю К-ПНУ імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, 11. 10. 2018 р.). Крім Національного університету імені Т.Г. Шевченка НАН України, Ін-т історії України НАН України, Центр Огієнкознавства, Університет імені Марії Кюрі-Складовської (м. Люблін, Польща), кафедра українознавчих студій Торонтського ун-ту (Канада), міська організація НСКУ. У Програмі зібрання 204 авторів, з них 34 докторів наук, 123 кандидатів наук, 36 членів НСКУ. Прибуло більше 110 учасників, у т.ч. з Канади, Польщі, Молдови, Казахстану та з багатьох областей України. Оргкомітет очолили члени НСКУ: ректор, професор Копилов С.А. (голова), декан істор. фак-ту Дубінський В.А., професори Завальнюк О.М., Рарицький О., Філінюк А.Г. та ін. Крім пленарних засідань працювали з 10 секцій 4 об'єднані. Матеріали конференції будуть опубліковані в студіях Центру Огієнкознавства при К-ПНУ імені Івана Огієнка.

24. VIII Всеукр. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Археологія & Фортифікація України». Ведеться в Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику з 2011 р. Крім цієї установи, в її організації взяли участь Національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільська міська організація НСКУ. Взяло участь понад 50 науковців-археологів, краєзнавців і музейників з різних міст України, Польщі і Молдови. На пленарних і секційних засіданнях були розглянуті проблеми археологічних досліджень України, Поділля, Подністров'я від доби палеоліту і до середньовіччя, а також питання історії та архітектури фортифікації Кам'янця-Подільського та інших регіонів України. До початку роботи конференції було видано науковий «Збірник матеріалів **VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Археологія & Фортифікація України» /редкол.: О.О. Заремба (голова), І.О. Старенький, О.Б. Комарніцький та ін. (Кам'янець-Под., 2018, 400 с.).**

25. XVIII Всеукраїнська науково-краєзнавча конференція «Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України, присв. 425-річчю набуття Меджибожем магдебурзького права, 370-річчю Пилявецької битви 1648 р. та європейського року культурної спадщини в Україні» (смт. Меджибіж, 19. 10. 2018 р. Відбулася в ДІКЗ «Межибіж» та організаційними зусиллями цього заповідника, Управління культури Хмельницької ОДА, обласної організації НСКУ. Співголови оргкомітету О.Г. Погорілець (директор заповідника), Л.В. Баженов (голова обласної Спілки краєзнавців). Взяло участь понад 40 учасників науковців і краєзнавців різних регіонів України. Пізніше планується видати науковий збірник за матеріалами роботи конференції оприлюднити матеріали конференції в інтернеті.

26. Всеукр. наукова історико-краєзнавча конференція «Освіта і культура Поділля в добу Директорії УНР (грудень 1918 – 1921 рр.)», приурочена 100-річчю Української революції (м. Хмельницький, 19.11. 2018 р.). Відбулася в Хмельницькому торговельно-економічному колежі Київського національного торговельно-економічного університету. Крім цього закладу до проведення зібрання долучилися Хмельницькі обласна і міська організації НСКУ, Центр дослідження історії Поділля при К-ПНУ імені Івана Огієнка. У Програмі конференції 48 учасників з Києва, Вінниці, Житомира, делегація науковців з Кам'янця-Подільського та ін., у т.ч. 8 докторів наук, 37 кандидатів наук, 22 члени НСКУ. Головували на засідання голова обласної Спілки проф. Баженов Л.В., голова міського осередку НСКУ доц. Блажевич Ю.І. З головними доповідями виступили члени НСКУ професори Баженов Л.В., Філінюк А.Г., Прокопчук В.С., Григоренко О.П. та ін. Ініціатором і менеджером конференції виступив член НСКУ, викладач історії колежу, кандидат історичних наук Матвеєв А.Ю. Збірник матеріалів конференції буде видано до початку січня 2019 р.

27. Круглий стіл «Товариство «Просвіта» : історія та сучасність», присв. 150-річчю утворення в Україні «Просвіти» (м. Кам'янець-Подільський, 27. 11. 2018 р.). Проведено за ініціативою міської організації всеукр. Товариства «Просвіта» та міської Спілки краєзнавців. Взяло участь 24 науковців, краєзнавців, освітян. У доповідях на прикладі історії Подільської «Просвіти» відзначено ювілей 150-річчя заснування в Україні товариства «Просвіта». В роботі круглого столу взяли участь і виступили голова міського осередку «Просвіти» Полятинчук С. та голова міської оргазації НСКУ Комарніцький О.

28. Всеукр. науково-практична конференція «Українська революція 1917-1921 рр. : апогей національно-визвольної боротьби XX ст.» (м. Хмельницький, 30. 11. 2018 р.). Відбулася в обласному центрі в Будинку учнівської

творчості. Організували Хмельницька міська рада та її департамент освіти і наук, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Хмельницькі обласна і міська організації НСКУ. На зібрання прибули учасники з 15 міст України, в т.ч. делегація науковців з 'янця-Подільського у складі 10 осіб. Конференцію відкрив вступним словом Хмельницький голова, кандидат історичних наук Семчишин О., головував на засіданнях академік АН ВО України, доктор історичних наук, професор Завальнюк О.М. (К-ПНУ імені Івна Огієнка). Головні доповіді озвучили члени НСКУ професори Завальнюк ОМ., Баженов Л.В., Філінюк А.Г., Федьков О.М. (м. Кам'янець-Подільський), Кабачинський М.І., доцент Блажевич Ю.І. (м. Хмельницький), Коржик С.П. (голова Летичівського осередку НСКУ) та ін. Матеріали конференції будуть видані пізніше.

29. VII-мі Всеукраїнські Археологічні читання, присв. пам'яті колишнього директора музею в Меджибожі М.Й. Ягодзинського (ДІКЗ "Межибіж", 21. 12. 2018 р.). Відбулися в Державному історико-культурному заповіднику «Межибіж». Крім заповідника, в їх організації були задіяні Управління культури Хмельницької ОДА, Хмельницька обласна організація НСКУ, Центр дослідження історії Поділля. Оргкомітет очолив член НСКУ, Почесний краєзнавець України, директор заповідника Погорілець О.Г. До програми було включено 35 доповідей і повідомлень. Прибуло 27 учасників переважно з Києва, Львова, Хмельницького, Кам'янця-Подільського та ін. Робота зібрання була присвячена підсумкам археологічного сезону 2018 року в Державному історико-культурному заповіднику «Межибіж», а також заслухані доповіді з проблем здобутків, перспектив розвитку археології, теорії і практики археологічних досліджень Поділля, Волині та інших регіонів. **Матеріали читань опубліковані у «Віснику «Меджибізький замок» (2018. № 4).**

*Отже, з включених до звіту за 2018 рік проведених **29** науково-краєзнавчих зібрань, з-поміж них було **18** науково-краєзнавчих і науково-практичних конференцій (**3** міжнародні, **11** всеукраїнські, **3** регіональні), **8** регіональних наукових круглих столів,**2** - всеукраїнські і регіональні наукові читання, **1** регіональний книжний фестиваль. З 28 науково-краєзнавчих зібрань завершилися виданнями наукових збірників за результатами роботи **13** та на виході з друку на початку 2018 – на початку 2019 рр. ще 4 збірника.*

Разом з тим, члени НСКУ Хмельниччини взяли участь у 2018 р. у понад 80 наукових міжнародних, всеукраїнських, регіональних форумах, конференціях, симпозіумах, круглих столах, читаннях в інших областях і регіонах України та в зарубіжжі.

У 2017 р. найбільше брали участь в організації на Хмельниччині й частково Вінниччині міжнародних, всеукраїнських, регіональних конференцій, круглих столів, читань з науково-краєзнавчої тематики, були головами, відповідальними редакторами, секретарями, членами оргкомітетів та редколегій виданих збірників за результатами роботи цих зібрань керівники і члени обласної організації НСКУ Л.В. Баженов, О.Г. Погорілець, І.В. Западенко, О.М. Завальнюк, С.А. Копилов, С.М. Єсюнін, В.А. Захар'єв, О.Б. Комарніцький, С.В. Маркова, В.А. Дубінський, Ю.І. Блажевич, І.О. Старенький, А.Г. Філінюк, В.Г. Байдич, Л.Г. Білий, С.М. Шпаковський та ін.

Видання праць у 2018 році

Упродовж 2018 р. за рекомендаціями, під грифом обласної Спілки краєзнавців та її осередків, за авторством, упорядкуванням, іншою участю членів НСКУ за кошти державних, громадських установ, підприємств, спонсорів і переважно за власні здійснена низка видань наукових монографій, книг, брошур, наукових збірників, покажчиків, путівників, посібників та іншої літератури, пов'язаної з історією, культурою, економікою, природою Поділля-Хмельниччини (див. табл.)

№ пп	Назва видання	Статус вид.	Місце і рік видання, к-сть стор.	К-сть др.арк	Під грифом яких установ і організацій Видано
	Монографії, книги, брошури				
1	**Адамський В.Р.** Подільський кооперативний з'їзд (9-11 квітня 1917 р.) : наук. вид.	Книга	Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2017. 96 с. Книга видана у квітні 2018 р.	6,2 др.арк	Хмельницька міська орг. НСКУ; Хмельницька гум.-пед. академія
2	**Блажевич Ю.І.** Подільське православне духовенство напередодні і в добу Української революції 1917-1921 років. /наук. ред. **В.Р. Адамський.**	Моногра-фія	Хмельницький: ФОП Колісник С.А., 2018. 119 с.	7,32 др.арк.	Хмельницька міська орг. НСКУ; Хмельницька гум.-пед. академія
3	**Єсюнін С.,** Ващук Д., Гловацький А. Історія адвокатури Хмельниччини /Нац. асоціація адвокатів України та ін.	Колект. моногр.	Київ: КВІЦ, 2018. 324 с. (Серія «Регіональна історія адвлкатури»)	18, 83	Хмельницька міська орг. НСКУ; Рада адвокатів Хмельниц.обл.
4	Калінкіна С., Корновенко О., **Маркова С.,** Романець Н. «Великий перелом» на селі. Фінал селянської революції (1929-1933 рр.).	Колект. моногр.	Черкаси: Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2018. – 300 с.	21,85	Черкас. нац. ун-т; Тов-во істориків-аграрників; Хмельницька міська орг. НСКУ
5	**Марчук Л.М.,** Сукаленко Т.М. Сірант А.М. Лінгвокультурологічні засади мовознавчих досліджень.	Колект. моногр.	Київ, 2018. – 192 с.	12,5	Кам'янець-Под міська орг. НСКУ
6	**Марчук Л.М.** та ін. Україна – Канада : сучасні наукові студії. В 3-х	Колект. моногр.	Луцьк: Вежа, 2018. – 282 с. – Кн. 2. – 284 с.	17,7	Східноєвроп. Нац. ун-т ім. Лесі Українки;

	кн.				Кам'янець-Подміська орг. НСКУ
7	**Печенюк М.А.** Кафедра музичного мистецтва : педагогіч. фак. К-ПНУ ім. І. Огієнка /за ред. В.М. Лобунця.	Колект. моногр	Кам'янець-Под.: Аксіома, 2018. – 320 с.	20,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Подміська орг. НСКУ
8	**Прокопчук В.С.** Освіта на Дунаєвеччині: від перших шкіл – до суспільства знань.	Моногр.	Кам'янець-Под.: ПП Зволейко Д.Г., 2018. – 412 с.	23,95	Дунаєвец. рай. орг. НСКУ.
9	**Філінюк А.Г., Сидорук С.А.** Рекрутська повинність у Правобережній Україні в 1794-1874 рр.: суспільно-політичний, соціально-становий і демографічний аспекти : сучасний дискурс.	Моногр.	Кам'янець-Под.: Аксіома, 2018. – 416 с.	23,72	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Подміська орг. НСКУ
10	**Хоптяр А.С.** Кафедра архівознавства, спеціальних історичних та правничих дисциплін К-ПНУ ім. І. Огієнка : становлення, здобутки, перспективи (30-ті рр. XX – початок XXI ст.). До 100-річчя К-ПНУ ім. І. Огієнка.	Моногр.	Кам'янець-Под.: ПП Зволейко Д.Г., 2018. – 312 с.	18,13	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Подміська орг. НСКУ
11	**Урсу Н.О.,** Бугерчук У.М. Чари козацького письма. Мальовниче життя Бориса Негоди.	Моногр.	Кам'янець-Под.: Аксіома, 2018. – 152 с.: іл.	9,5	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Подміська орг. НСКУ
12	Авторитетний педагог, відомий історик, досвідчений керівник Анатолій Григорович Філінюк (До 65-річчя від дня народж. та 40-річчя педагогіч. і наукової діяльності) /укл.: Н.Д. Крючкова, В.Ф. Биковська; редкол.: **С.А. Копилов** (голова), **Л.А. Климук** (відп. ред.) та ін.	Біобібл. покажч.	Кам'янець-Под.: ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. 138 с.: іл. (Серія: Постаті в освіті і науці», вип. 25)	8,6	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Подміська орг. НСКУ
13	**Будзей О.В.** Беланівка : мікрорайони Кам'янця-Подільського. Істор. нарис.	Книга	Кам'янець-Под.: ПП Зволейко Д.Г., 2018. – 80 с.:іл.	4,65	Кам'янець-Подміська орг. НСКУ

14	**Горбняк Т.В.** Стежками Бакоти:	Путівник	Кам'янець-Под., 2018. – 60 с.: іл.	4,0	Нац. природ. Парк «Подільські товри»; Кам'янець-Под районна орг. НСКУ
15	Дієвий ентузіаст і новатор. **Подолянину Володимиру Анатолієвичу Захарьєву** 55 : дайджест публікацій з друкованих ЗМІ та сайтів із бібліогр. покажчиком про діяльність В.А. Захарьєва у 2013-2018 рр. /ред.-упорядн. Гришко В.М.	Книга	Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2018. – 164 с.: іл.	9,5	Хмельницька обласна орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Цкнтр дослідж історії Поділля К-ПНУ ім. І. Огієнка.
16	**Єсюнін С.М.** Вулиці Хмельницького : істор.-довідкове вид.. Вид. 2-е, перероб. і доп.	Книга	Тернопіль: Вид. Андріїшин В.П., 2018. – 160 с.: іл.	10,3	Хмельниц. обл краєзн. музей; Хмельницька міська орг. НСКУ; Цкнтр дослідж історії Поділля К-ПНУ ім. І. Огієнка.
17	**Єсюнін С.М.** Хмельницька міська рада – Проскурівське реальне училище : істор. нарис.	Брошура	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. – 16 с.: іл.	1,0	Хмельниц. обл краєзн. музей; Хмельницька міська орг. НСКУ.
18	**Єсюнін С., Казанцев Д.** Історія Хмельницького в листівках : наук.-попул. вид.	Набір листівок	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. – 76 с.: іл.	4,8	Хмельниц. обл краєзн. музей; Хмельницька міська орг. НСКУ.
19	**Завальнюк О.М.** Життєвий і професійний шлях талановитого історика-аграрника, яскравого представника укр. науково-педагог. інтелігенції професора Івана Васильовича Рибака (1951-2017).	Книга	Кам'янець-Под.: ФОП Сисин Я.І., 2018. – 92 с.: іл.	5,34	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.

20	**Ківільша Г.Б., Осетрова Г.О.** Прогулянка Смотрицьким каньйоном : турист. путівник.	Путівник	Кам'янець-Под.: Аксіома, 2018. – 36 с. : іл.	2,1	Нац. історико-архіт. Заповідник «Кам'янець»; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
21	**Ківільша Г.Б., Осетрова Г.О.** Прогулянка Кам'янцем і мандрівки околицями : турист. путівник	Путівник	Кам'янець-Под.: Аксіома, 2018. – 60 с. : іл.	4,0	Нац. історико-архіт. Заповідник «Кам'янець»; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
22	**Копилов С.А.**, Бесарабчук Г.В. Олімпійці Кам'янець-Под. нац. ун-ту ім. І. Огієнка : істор. нарис, присв. 100-річчю К-ПНУ ім. І. Огієнка.	Книга	Кам'янець-Под.: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2018. – 128 с.	8,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
23	**Копилов С.А., Завальнюк О.М.** Іван Огієнко – освітянин, будівничий, ректор Кам'янець-Подільського державного українського ун-ту. Лекцію прочитано 21 вересня 2018 року в Кам'янець-Под. нац. ун-ті імені Івана Огієнка.	Книга	Кам'янець-Под.: ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. – 60 с.	4,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
24	**Копилов С.А., Завальнюк О.М., Філінюк А.Г., Комарніцький О.Б., Трубчанінов С.В.** Кам'янець-Подільський національний ун-т ім. І. Огієнка. Перші 100 років поступу.	Книга	Кам'янець-Под.: Аксіома, 2018. – 208 с.	13,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
25	**Копилов С.А., Задорожнюк А.Б.** Український собор : милу і сучасність (До 100-річчя заснування Кам'янець-Подільського Нац. ун-ту ім. І. Огієнка); світлій пам'яті професора Миколи Петрова) : істор. нарис.	Книга	Кам'янець-Под.: ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. – 64 с.: іл.	3,72	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
26	**Коржик С.А.** Історія створення Летичівського району (До 95-річчя заснування)	Газета	Летичівська газета (смт. Летичів). 2018. – 12 квіт., № 29-30	0,5	Летичівська районна орг. НСКУ
27	**Кузіна Б.С.** Професіонал. Розстріляти!? – Так,	Книга	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. –	3,8	Хмельницька міська орг.

	всіх! П'ята синя книжка: оповідання, статті.		58 с.: іл.		НСКУ.
28	Об'єднані територіальні громади Хмельниччини : інформац. збірник /укл.: **І.М. Шоробура, О.М. Галус.**	Книга	Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2018. – 176 с.	17,6	Хмельницька гум.-пед. академія; Хмельницька міська орг. НСКУ.
29	Поетична топоніміка – 2: поезія і проза про топоніми України (літ.-краєзн. вид.) /ред.: автор –упоряд. **Л.А. Сердунич.**	Книга	Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2018. – 248 с.	15,0	Старосинявська районна орг. НСКУ.
30	Палац Сенявських-Чарторийських в Меджибожі. Історико-архіт. Дослідження та реставрація. 2018 рік /Впоряд. **І. Западенко.**	Книга	Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2018. – 80 с.: іл.	4,65	ДІКЗ «Межибіж»; Хмельницька міська орг. НСКУ.
31	Пером, пензлем і душею : літ.-мистецька антологія Дунаєвеччини /[вступ. ст. **В.С. Прокопчука** «Зустріч з батьком; упоряд.: **В.Б. Байталюк, Є.І. Бучківська.**	Книга	Хмельницький: ФОП Сторожук О.В., 2018. – 220 с.	13,1	Дунаєвецька районна орг. НСКУ.
32	Сатанів : історія, міфи та легенди (історико-культурологічні нариси, путівник з історичного квестування. Вид. 3-тє, доп. і випр. /автор-упоряд. **С.В. Маркова**.	Книга-путівник	Хмельницький, 2018. – 172 с.: іл.	11,0	Хмельниц. обл ін-т післядип. пед. освіи; Хмельницька міська орг. НСКУ.
33	Сергій Копилов очима колег, друзів, учнів : До 55-річчя від дня народж. та 30-річчя науково-пед. діяльності в Кам'янець-Подільському нац.ун-ті імені Івана Огієнка /укл. **В.А. Дубінський,** В.С. Степанков	Біобібл. покажч.	Кам'янець-Под.: ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. – 112 с.	7,1	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
34	**Сердунич Л.А.** І слово боролося (Український фольклор періоду голодоморів : статті та художні твори автора про голодомор)	Книга	Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2018. – 140 с.: іл.	8,8	Старосинявська районна орг. НСКУ.
35	**Слободянюк П.Я.**	Книга	Вінниця: Меркьюрі-	2 1,75	Хмельницька

	Україна – моя доля (Зб. наук. праць і публікацій /укл.: **І.М. Шоробура**; відп. ред. К.П. Івахова.		Поділля, 2018. – 376 с.: іл.		гум.-пед. академія; Хмельницька міська орг. НСКУ.
36	**Старенький І.О., Шпаковський С.М.** Баговицький археологічний мікрорегіон.	Книга	Київ: Стародавній світ, 2018. – 100 с.: іл.	6,1	Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
37	Учені Національної Академії Наук України: Хмельницька область (До 100-річчя з часу заснування НАН України) /укл.: Шеін О.М.; ред.: Маковська О.В., Марчак Т.Ф.; відп. за вип. Чебан К.А.	Біобібл. Покажч.	Хмельницький, 2018. 56 с. (Серія «Видатні особистості Хмельниччини)	4,4	Хмельниц.обл. Універсальна наукова біб-ка; Хмельницька міська орг. НСКУ.
38	**Філінюк А.Г.** Звід пам'яток історії та культури Хмельницької області. Кн.1: м. Хмельницький (матеріали до «Зводу пам'яток історії та культури України).	Книга	Київ, 2018. – 157 с.	10,0	Упр. культури Хмельницької ОДА; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
39	**Храпак П.Д.** Хребтіїв : старовинне подільське село на лівому березі середнього Дністра [Новоушицький р-н Хмельниц обл.] /вступ. ст. **В.С.Прокопчук** «За велінням серця».	Книга	Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2018. – 240 с.:іл.	15,0	Дунаєвецька районна орг. НСКУ.
40	**Шкробот П., Слободянюк П.** Кремінна (Кременна) : історико-етнографіч. Нарис, присвячений 80-річчя утворення Хмельницбкої області.	Книга	Тернопіль: Астон, 2017. – 256 с.; іл. (Книга видана в люто=му 2018 р.)	14,88	Хмельницька міська орг. НСКУ.
41	Юркова Г.І., Назаришин В.І., **Травінський В.С.,** Солоп В.І., Панасюк М.І. Села «Золотої долини» :с. Китайгород, с. Вихватнівці.	Книга-птівник	Кам'янець-Под.: ФОП Сисин Я.І., 2018. – 72 с.: іл.	4,4	Кам'янець-Под. міська і районна орг. НСКУ.
42	Видання особового фонду Павла Дорожинського, які зберігаються у бібліотеці К-ПНУ ім. І. Огієгка /за ред. **Л.В.**	Бібліогр. покажчик	Кам'янець-Под.: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2018. – 164 с.	10,0	К-ПНУ імені Івана Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.

	Климчук та ін.				
			НАУКОВІ ЗБІРНИКИ		
1	**Аспекти вивчення, збереження і використання культурної спадщини Волині та Поділля** : матеріали круглого столу /редкол.: В.В. Фенцур (голова), **В.В. Пагор** (відп. за вип.) та ін.	Наук. збірник	Кам'янець-Под.: НІАЗ «Кам'янець», 2018. 88 с.	5,5	Нац. історико-архіт. Заповідник «Кам'янець»; К-Подільська міська орг. НСКУ.
2	**Археологічні дослідження в Україні: здобутки і перспективи.** Збірник матеріалів VII Всеукр. студентської археологічної конф. /редкол.: **С.А. Копилов** (голова), **В.А. Дубінський** (заст. голови) та ін.	Наук. збірник	Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2018. – 168 с. Конф. проведена на істор. фак-ті К-ПНУ імені Івана Огієнка 23-25.09.2017 р.	11,4	К-ПНУ ім. І. Огієнка; К-Подільська міська орг. НСКУ.
3.	**Археологія & Фортифікація України** : зб. мат-в VIII Всеукр.наук.-практ.конф. Кам'янець-Под. держ. істор. музею-заповідника /редкол.: О.О. Заремба (відп. ред.), О.Л. Баженов та ін.	Наук. збірник	Кам'янець-Под.: ПП Буйницький, 2018. – 400 с.	23,3	К-Под. держ. істор. музей-заповідник; К-Подільська міська орг. НСКУ.
4	**Гуманітарна освіта у вищій школі : історичний досвід, проблеми иа перспективи.** Матеріали всеукр. науково-практ. конф, присв.100-річчю К-ПНУ імені Івана Огієнка (11. 09. 2018 р.) /редкол.: **С.А. Копилов** (голова), **А.Г. Філінюк** (наук. ред.) та ін.	Наук. збірник	К.ам'янець-Под.: К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2018. 189 с.	12,8	К-Под. держ. істор. музей-заповідник; К-Подільська міська орг. НСКУ.
5	**День соборності України : історико-політологічні дискусії (до 100-річчя битви під Крутами) /гол. ред. Л.Г. Білий.**	Наук. збірник	Хмельницький: Хмельницький інститут МАУП, 2018. Вип 5. 206 с.	13,0	Хмельницький ін-т МАУП; Хмельницька міська орг. НСКУ.
Б	**Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних**	Збірник наукових праць	Дунаївці-Кам'янець-Под.: ПП Зволейко Д.Г., 2018. Вип. 6 : За	18,0	Дунаєвецка ОТГ; Дунаєвец. рай.

	подій [Дунаївцям – 615] [/редкол.: **В.С. Прокопчук** (голова), **К.К.Лабутенко** (відп. секретар),**Л.В. Баженов** та ін.]		матеріалами наук.-краєзн. конференції «Дунаєвеччина: історія та сучасність, м. Дунаївці, 27 вересня 2018 р. – 280 с.		орг. НСКУ; Центр досл. історії Поділля
7	**Духовні витоки Поділля : місцеве самоврядування в історії краю.** Мат-ли VIII всеукр. науково-практ. конф. (м. Хмельницький, 28 березня 2018 р.) /редкол.: **І.М. Шоробура** (голова), **В.Р. Адамський,Ю.І. Блажевич Л.В. Баженов** та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ХГПА, 2018. 205 с.	13,0	Хмельницька гум.-пед. академія; Хмельницькі обл. та міська орг. НСКУ. К-ПНУ ім. І. Огієнка; та ін.
8	**Європа : виклики для України. Мат-ли всеукр. круглого столу за міжнарод. участю, присв. 100-річчю К-ПНУ ім. Івана Огієнка** /редкол.: **С.А. Копилов** (голова) та ін.	Наук. збірник	К.ам'янець-Под.: К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2018. 104 с.	6,7	К-ПНУ ім. І. Огієнка; К-Подільська міська орг. НСКУ
9	**Слідами історії Жмеринського краю. Матеріали першої Жмеринської науково-краєзн. конф., 23. 03. 2018 р.** /редкол.: **С.Д. Гальчак** (голова), Ю.А. Зінько (співгол.), **Л.В. Баженов** та ін.	Наук. збірник	Жмеринка-Вінниця: ФОП Бабій І.В., 2018. 448 с.	28,0	Вінницька обл. орг. НСКУ; Хмельницька обл. орг. НСКУ; Центр досл. історії Поділля К-ПНУ ім. І. Огієнка
10	**Іван Огієнко і сучасна наука та освіта:** наук. збірник: Серія історична /редкол.: С.А. **Копилов** (голова), О. **Глушковецький** (відп. ред.),**Л.В. Баженов** та ін.	Наук. збірник **фаховий**	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. – Вип. XIV. – 268 с.	16,7	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
11	**Наукові студії учнів-старшокласників:** Зб. наук. повідомлень за підсумками роботи Кам'янець-Подільського міського наукового тов.-ва Малої академії наук /редкол.: **В.А. Дубінський** (співголова), **С.В. Старченко, О.Б.**	Наук. збірник повідолень	- Кам'янець-Подільський, 2018. – Вип. 5. – 66 с.	4,1	Кам'янець-Под міська орг. НСКУ; К-Под. міське наук. тов.-во МАН.

	Комарніцький та ін.				
12	**Регіональний вимір подій Української революції (1917-1921 рр.) : Схід-Захід : Матеріали міжвузівського круглого столу (м. Хмельницький, 21. 04. 2018 р.)** /редкол.: **І.М. Шоробура** (голова), **В.Р. Адамський,Ю.І. Блажевич** та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ХГПА, 2018. 180 с.	11,0	Хмельницька гум.-пед. академія; Хмельницька міська орг. НСКУ. Харківська гум.-пед. академія;
13	**Сторінки історії Української революції та більшовицьких репресій на Поділлі (1917 – 1930-ті рр.)** : доповіді науково-пркт. конф. «Поділля в роки Укр. Центр. Ради» (15.06. 2017 р.) та круглого столу «Політичні репресії на Поділлі: причини, сутність та наслідки» (16.05. 2017 р.) (редкол.: О.О. Заремба (голова), **Л.В. Баженов, В.А. Дубінський**, **О.Б. Комарніцький** та ін.	Наук. збірник	Кам'янець-Под.: ПП Буйницький О., 2018. 352 с.	22,0	Кам.-Под.держ істор. музей-заповідник; К-ПНУ імені Івана Огієнка; Кам.-Под. місь-ка орг. НСКУ.
14	**Перша Ямпільська науково-краєзн. конф. (м. Ямпіль Вінн. обл.**, 28.09. 2018 р.) /редкол.: **С.Д. Гальчак** (голова), **Л.В.Баженов** (співгол.), Ю.А. Зінько та ін.	Наук. збірник	Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2018. 456 с.	28,5	Вінницька обл. орг. НСКУ; Хмельницька обл. орг. НСКУ; Центр досл. історії Поділля К-ПНУ ім. І. Огієнка
			ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ		
1	**Вісник Державного архіву Хмельницької області «Подільська старовина** /редкол.: В.Г. Байдич (голова), Ю.І. Блажевич, О.М. Завальнюк, Л.Л. Місінкевич та ін.	Збірник наукових праць	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. № 3(3). 252 с. (До 80-х роковин Великого терору – масових політичних репресій в Україні).	22,5	Держ. архів Хмельниц.обл; Хмельницька міська орг. НСКУ.
2	**Вісник Кам'янець-Под. нац. ун-ту імені Івана Огієнка.**	Збірник наукових праць	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018.	42,3	К-ПНУ ім. Івана Огієнка; Кам'янець-Под

	Історичні науки. /[ред.кол.**:А.Г. Філінюк** (відп. ред.), **О.М. Завальнюк** та ін.		Вип. 11: До 100-річчя К-ПНУ імені Івана Огієнка – 580 с.		міська орг. НСКУ
3.	**Вісник «Меджибізький Замок», присв. 95-річчю від дня народж. Михайла Йосиповича Ягодзінського** редкол.:**О.Г. Погорілець** (голова) **І.В. Западенко** та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ПП Заколодний М.І., 2018. Вип. 1. 18 с.	1,0	ДІКЗ «Межибіж»; Меджибізький осередок НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ.
4	**Вісник «Меджибізький Замок» (вміщено матли VII Археологічних читань в ДІКЗ «Межибіж»** /редкол.:**О.Г. Погорілець** (голова) **І.В. Западенко** та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ПП Заколодний М.І., 2018. Вип. 4. 20 с.	1,2	ДІКЗ «Межибіж»; Меджибізький осередок НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ.
5	**Краєзнавець Хмельниччини:** науково-краєзн. збірник /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **А.С. Копилов** (відп. ред.), **В.С. Прокопчук** та ін.	Наук. збірник	Кам'нець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. – Вип. 11. – 184 с. .	10,7	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под обл. орг. НСКУ; Центр. досл. історії Поділля
6	**Наукові записки Центру Мархоцькознавства** /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **В.С. Прокопчук** та ін.; упор. **В.А. Захар'єв**.	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2018. Т. 10 190 с.	11,9	Центр Мархоцькознавства; Хмельницька обласна орг. НСКУ; Центр досл.іст. Поділля.
7	**Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. історичного музею-заповідника** /ред. кол.: О.О. Заремба (голова), **Л.В. Баженов** та ін.	Наук. збірник	Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2018. Т. 2. 303 с.	12,0	К-Под. держ. істор. музей заповідник; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
8	**Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка: Історичні науки, присв. 100-річчю К-ПНУ імені Івана Огієнка** /редкол.: В. Смолій, **Л. Баженов**, В. Степанков (відп. ред.) та ін.	Наук. збірник, фаховий міжнар. (Copernicus)	Кам'янець-Подільський:ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. Т. 28. 480 с.	27,9	К-ПНУ ім. Івана Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
9	**Наукові праці Кам'я-**	Наук.	Кам'янець-Поділь-	16,7	К-ПНУ ім.

	нець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка: Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство /[редкол.: С.А. Копилов (голова), Л.В. Климчук (відп. ред.) та ін.	збірник	ський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. Вип. 5. 268 с.		Івана Огієнка; Наукова бібліотека; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
10	**Освіта, наука і культура на Поділлі (до 100-річчя подій Укр. революції 1917-1921 рр.) /редкол.: О.П. Реєнт** (голова), **О.М. Завальнюк** (відп. ред.) та ін.	Збірник наукових праць	Кам'нець-Подільський: Оіюм, 2017. Т. 24. 752 с. Вадано том у жовтні 2018 р.	55,7	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
11	**Освіта, наука і культура на Поділлі (до 100-річчя К-ПНУ ім. І. Огієнка) /редкол.: О.П. Реєнт** (голова), **О.М. Завальнюк** (відп. ред.) та ін.	Збірник наукових праць	Кам'нець-Подільський: Оіюм, 2018. Т. 25. 720 с.	42,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
12	**Проблеми дидактики історії:** науково-метод. вид. /[редкол.: **С.А. Копилов** (голова), **В.А. Дубінський** (відп. ред.) та ін.	Збірник наукових праць	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 8. 220 с. (Видано в лютому 2018 р.)	12,8	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
13	**Проблеми дидактики історії (до 100-річчя К-ПНУ ім. І. Огієнка)** /[редкол.: **С.А. Копилов** (голова), **В.А. Дубінський** (відп. ред.) та ін.	Збірник наукових праць	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. Вип. 9. 190 с.	12,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
14	**Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник** /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **Ю.І. Блажевич** (співгол.), **С.М. Єсюнін** (відп. секретар) та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2017. Вип. 12. 164 с. (присвяч. Наталії Максимілянівні Майнгардт-Гоголь)	10,2	Хмельницька обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
15	**Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник** /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **Ю.І. Блажевич** (співгол.), **С.М. Єсюнін** (відп. секретар) та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. Вип. 13. 254 с. (присвяч. Володимиру і Віктору Морозам)	15,5	Хмельницька обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
16	**Хмельницькі краєзна-**	Наук.	Хмельницький: ФОП	13,0	Хмельницька

	вчі студії: науково-краєзнавчий збірник /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **Ю.І. Блажевич** (співгол.), **С.М. Єсюнін** (відп. секретар) та ін.	збірник	Стрихар А.М., 2018. Вип. 14. 208 с. (присвяч. Петру Яковичу Слободянюку).		обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
	Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **Ю.І. Блажевич** (співгол.), **С.М. Єсюнін** (відп. секретар) та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. Вип. 15. 238 с. (присвяч. Сергію Миколайовичу Єсюніну)	1 13,8	Хмельницька обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
18.	**Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник** /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **Ю.І. Блажевич** (співгол.), **С.М. Єсюнін** (відп. секретар) та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. Вип. 16. 232 с. (присвяч. Олександру Петровичу Григоренко і Лілії Анатоліївні Іваневич)	13,4	Хмельницька обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
19	**Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник** /редкол.: **Л.В. Баженов** (голова), **Ю.І. Блажевич** (співгол.), **С.М. Єсюнін** (відп. секретар) та ін.	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. Вип. 17. 358 с. (присвяч. Володимиру Анатолійовичу Захар'єву)	20,1	Хмельницька обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
20	**Хмельницькі краєзнавчі студії: науково-краєзнавчий збірник /редкол.: Л.В. Баженов (голова), Ю.І. Блажевич (співгол.), С.М. Єсюнін (відп. секретар) та ін.**	Наук. збірник	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. Вип. 18. 234 с. (присвяч. Надії Миколаївні Синиці)	13,6	Хмельницька обл.орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля
ЗБІРНИКИ ДОКУМЕНТІВ І МАТЕРІАЛІВ					
1	**Адамський В.Р. Головноуповноважений уряду Української Народної еспубліки (1919-1920 рр.)** : документи і матеріали /вступ. ст., упорядник **В.Р. Адамський**; редкол.: **І.М. Шоробура** (голова), **Л.В. Баженов**	Збірник док.	-Хмельницький: ФОП Цюпак А.А, 2017. 493 с. Видано в лютому 2018 р.	30,8	Хмельницька гум.-пед. академія; Хмельниц. обл орг. НСКУ.

	та ін.				
2	**Повстанський рух на Поділлі під проводом Гальчевського (Орла).** Збірник док. і мат-ів /упоряд.: В.Г. Байдич (голова), О.М. Завальнюк, В.В. Галатир, Ю.В. Олійник.	Збірник док.	Вінниця: ТОВ «Ніландт-ЛТД», 2018. 228 с.	14,1	ДАХмО; Хмельниц. обл орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Хмельницька гум.-пед. академія.
3	**Адамський В.Р. «Просвіти» Поділля в добу Української Центральної Ради** (березень 1917- квітень 1918 рр.): Дослідження. Документи. Матеріали.	Збірник док.	Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2018. 478 с.	29,6	Хмельниц. обл орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Хмельницька гум.-пед. академія.
4	**Адамський В.Р. Поділля в добу Української революції. Рік 1917: Документи і мареіали** /[вступ. ст., упорядник **В.Р. Адамський**; редкол.: **І.М. Шоробура, В.Г. Байдич, Ю.І. Блажевич** та ін.	Збірник док.	Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2018. 847 с.	53,0	Хмельниц. обл орг. НСКУ; Хмельницька міська орг. НСКУ; Хмельницька гум.-пед. академія.
5.	**Васильківський І. У невпинній борні (уривок зі спагадів)** /упоряд. і передм. **А.М. Трембіцький.**	Книга мемуарів	Хмельницький: ФОП Стрихар А.М., 2018. 102 с.	5,1	Хмельницька міська орг. НСКУ; Центр дослідж. історії Поділля.
6	**Газети Хмельниччини 1944-2017 років у фондах обл. універс. наукової біб-ки: каталог.** /авт. кол.: В.В. Мацонь та ін.; ред. Т.Г. Безвушко.	Бібліогр. покажч.	Хмельницький: ФОП Цюпак А.А., 2017. 100 с.	6,1	ХОУНБ; Хмельницька міська орг. НСКУ.
7	**Народи, об'єднані історією: Коріатовичі на Поділлі : каталог виставки** /упоряд.: Д. Ващук, Р. Майор, С. Сарцявичус та ін.	Каталог	Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 26 с.:іл.	1,5	К-Под. держ. Істор. музей-заповідник; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
ПОСІБНИКИ					
1.	**Баженов О.Л. Архівний менеджиент і маркетинг** : навч.-метод.	Посібник	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018.	13,4	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под

	посібник для ЗВО		215 с.		міська орг. НСКУ.
2	**Баженов О.Л., Адамовський В.І. Інформаційні системи в архівній справі** : навч.-метод. посібник для ЗВО	Посібник	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 71 с.	4,4	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
3	**Каденюк О.С.,** Завадська І.М. **Аграрна історія України :** підручник для студентів ЗВО.	Підручник	Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2018. 308 с.	19.1	Поділ. держ. аграрно-техн. університет; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
4	**Каденюк О.С., Нестеренко В.А.,** Завадська І.М., **Михайлик А.О. Історія та культура України** : навч. посіб. для ЗВО.	Посібник	Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2018. 317 с.	19,8	Поділ. держ. аграрно-техн. університет; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
5	**Сидорук С.А., Клімчук Ю.А. Наддніпрянська Україна в системі міжнародних відносин наприкінці XVIIIрр. XIX ст.** (Методичні рекомендації).	Посібник	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 23 с.	1,4	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
6	**Урсу Н.О., Гуцул І.А. Теоретичні основи композиції :** навч.-метод. посібник для студентів ЗВО худоньо-педагог. спеціальностей. Вид. 2.	Посібник	Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. 166 с.	10,2	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
7	**Флінюк А.Г. Теорія і методологія історії :** метод. поради до вивчення курсу на семінарських заняттях.	Посібник	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 96 с.	6,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
			АВТОРЕФЕРАТИ		
1.	**Пагор В.В. Радянська модель вищої освіти в Україні 1920-1930-х рр. : проблеми створення, функціонування і розвитку.** Автореф… дис. канд. істор. наук (07.00.01 – історія України); наук. кер.: д.і.н. **Комарніцьктй О.Б.**	Автореф. дис.	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 20 с. (захищено в спец. вчені раді К-ПНУ імені Івана Огієнка 29 червня 2018 р.	0,9	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг. НСКУ.
2	**Комарніцький О.Б. Студентство педагогічних навчальних закладів Радянської Укра**	Автореф. дис.	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 40 с.	2,0	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Кам'янець-Под міська орг.

	їни в умовах формування тоталітарної системи (20-30-ті рр. XX ст.). Автореф… дис. докт. істор. наук (07.00.01 – історія України); наук. консульт. д.і.н., проф. **Завальнюк О.М.**				НСКУ.
3	**Семенчук С.О. Осередки язичництва Лівобережжя середньої Наддністрянщини (XI ст. до н.е. – XIII ст. н.е.).** Автореф… дис. канд. істор. наук (07.00.01 – історія України); наук. кер. К.і.н., доц. Якубовський В.І.	Автореф. дис	Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. 22 с.	0,9	К-ПНУ ім. І. Огієнка; Хмельницька міська орг. НСКУ.

Всього праць з них:	**94**	**К-сть сторінок**	**К-сть друк. арк.**
монографії	**10**	**2831**	**173,5**
книги	**22**	**3185**	**191,2**
покажчики	**4**	**470**	**30,1**
путівники	**5**	**400**	**15,5**
наукові збірники	**14**	**3400**	**213,8**
документ. вид.	**7**	**2274**	**140,2**
періодичні вид.	**20**	**5845**	**357,3**
посібники	**7**	**1196**	**74,3**
авторефераті	**3**	**76**	**3,8**

Всього праць: ***94*** ***18407 стор.*** ***1209,7 др. арк.***

З-поміж 94 окремих видань 47 належитть Кам'янець-Подільській міській організації НСКУ, 31 – Хмельницькій міській організації Спілки, які мають потужний науковий потенціал, решта 16 - іншим осередкам (Данаєвецькій районній, Кам'янець-Подільській районній, Летичівській районній, Старосинявській районній організаціям НСКУ).

У 2018 р. членами НСКУ Кам'янець-Подільської міської організації краєзнавців опублікова но **329** статей, у т.ч. **75** статей у фахових журналах і наукових збірниках, **200** – в інших наукових виданнях, **54** – у закордонних виданнях, які мають пересічно **загальний обсяг 229,6 друк. аркушів**. Найбільше опублікували праць і статей члени НСКУ І.М. Конет (22), Завальнюк О.М. (30) Баженов Л.В. (25), Комарніцький О.Б. (32), Філінюк А.Г. (26), Прокопчук В.С. (21) тощо.

Членами Хмельницької міської організації НСКУ опубліковано наукових статей **314, загальний обсяг 178,4 друк. арк.** Найбільше

надрукували статей члени Спілки Трембіцький А.М (26), Єсюнін С.М. (26), О.П. Григоренко (22) Ю.І. Блажевич (20), С.В. Маркова, П.Я. Слободянюк, Л.А. Іваневич, В.А. Захар'єв, В.Р. Адамський та ін.

На жаль, уже традиційно більша половина міських і районних відділень ще не встигли подали точних даних про свої публікації за 2018 рік. Орієнтовно пересічно всі осередки опублікували по 10-15 статей, нарисів у збірниках та переважно в місцевих газетах. Так, члени Дунаєвецької районної організації вмістили в збірнику «Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій» (вересень 2018 р.) 15 краєзнавчих статей. Разом пересічно опубліковано **132** краєзнавчих публікацій, **загальний обсяг 65,0 др. арк. Всього опубліковано статей у 2018 р. 775 із загальним обсягом 473, 0 др. арк.**

Отже, загальний обсяг усіх видань обласної Спілки краєзнавців становить у 2018 році : окремих видань - 94, статей - 775, загальний обсяг – 1682,7 друк. аркушів.

Окреслені показники були б значно більшими, якщо б міські і районні відділення НСКУ своєчасно подали до правління обласної Спілки звіти про виконану роботу, у т.ч. науково-дослідну за 2018 рік.

3. Наукові експедиції

Важливою стороною діяльності обласної Спілки краєзнавців та її осередків традиційно є їх участь в організації та проведенні науково-краєзнавчих експедицій з дослідження археології, етнології, фольклористики, мистецтвознавства, стану збереження та популяризації історико-культурної спадщини Хмельниччини. Значні здобутки мають археологи-краєзнавці. Зокрема, члени НСКУ А.Ф.Гуцал, В.А.Гуцал розробляли держбюджетну, госпрозрахункову тему «Дослідження пам'яток раннього залізного віку та території Середнього Подністров'я». Вони проводили археологічні розвідки та проводили археологічні експертизи земельних ділянок на території Хмельницької обл., брали участь науково-дослідній експедиції в с. Купин Городоцького району Хмельницької області.

Член НСКУ, кандидат історичних наук Старенький І.О. протягом року здійснював археологічні розкопки на території Кам'янця-Подільського в складі Кам'янець-Подільської архітектурно-археологічної експедиції НДЦ «ОАСУ» Інституту археології археології НАН України на ділянках за адресою Татарська, 17/1 (досліджено об'єкти золотоординсько-литовського і турецького часу XIII–XVII ст.) та вул. Троїцька, 4А, на території Старого міста. Як керівник археологічної експедиції Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, І.О. Старенький здійснив археологічні розвідки в околицях Баговиці, Бакоти, Колодіївки, Привороття Другого, Довжка, Смотрича, Зіньківців, Цибулівки Кам'янець-Подільського району (лівобережжя Середнього Дністра). В результаті досліджень виявлено низку нових давніх поселень та обстежено відомі, уточнено їх культурно-

хронологічну приналежність, межі. І.О. Старенький брав учать у зйомках сюжету документального фільму Акіма Галімова «Скарби нації» з циклу «Україна. Повернення своєї історії», проморолику «Присяга 1919 року в Кам'янці-Подільському»; надав інтерв'ю телеканалам «1+1», «Поділля-Центр», сайту «Зручно.trevel» з приводу консерваційного накриття над кам'яним мощенням 1760-х рр., а також інтерв'ю газетам «Подолянин», «Експрес», сайтам «20 хвилин», «Є!» про археологічні дослідження по вулиці Татарській, 17/1. Результати досліджень 2018 року І.О. Старенький у співавторстві оприлюднив у виданій книзі «Баговицький археологічний комплекс» (2018). Результати археологічної діяльності кам'янецьких дослідників були в центрі уваги роботи VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Археологія & Фортифікація України», що була проведена 19. 10. 2018 р. в Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику.

Значну роботу з виявлення, обстеження, організації реставраційних і охоронних робіт та використання пам'яток культурної спадщини Хмельниччини для потреб туризму проводив член НСКУ, завідувач відділом охорони культурної спадщини управління культури, національностей, міграцій та туризму Хмельницької ОДА С.М. Шпаковський, розробник державних і обласних програм з охорони пам'яток, активний учасник всіх міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних і краєзнавчих конференцій, круглих столів і читань, що проводить обласна організація НСКУ, автор книг «Археологічна карта Хмельниччини», «Замки, фортеці, середньовічні оборонні укріплення Хмельниччини» та ін. З призначенням відповідальним секретарем редколегії відомого краєзнавчого діяча, археолога, історика, літератора, члена НСКУ В.А. Захар'єва (м. Хмельницький) нарешті в 2018 р. після тривалої перерви зрушилася справа підготовки до видання томів «Зводу пам'яток історії та культури України. Хмельницька область». Уже видано за автором, членом НСКУ, професором А.Г. Філінюком перший том про пам'ятки історії та культури м. Хмельницького (див. табл. видань звіту за 2018 р.)

Упродовж червня-липня 2018 була проведена **фольклорно-етнологічна експедиція** філологічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка з вивчення населених місць Середнього Подністров'я (переважно Кам'янець-Подільський район), яку організував і очолив член НСКУ, завідувач навчально-етнологічної лабораторії цього ж факультету кандидат філологічних наук Щегельський В.В. Численні зібрані раритетні експонати (зразки давнього подільського одягу, кераміки, побутових і господарських речей тощо), а також зразків народної творчості, суттєво поповнили експозицію та фонди етнологічного музею при навчально-етнологічній лабораторії університету, який давно відомий своїми надбаннями в Україні та зарубіжжі, широко використовується в дослідницькій та екскурсійній справі. В.В.Щегельський продовжував роботу над програмною темою лабораторії етнології «Народна культура Поділля в контексті національного відродження України»,

допомагав учням і вчителям шкіл, студентам, аспірантам, докторантам у підборі джерел та літератури із фондів навчально-наукової лабораторії етнології Національного університету імені Івана Огієнка. Краєзнавець сприяв в організації та проведенні студентськими академічними групами факультету української філології та журналістики народознавчих заходів: «Андріївські вечорниці» та «Гадання на Катерини», постійно здійснював допомогу фондовим реквізитом лабораторії у проведенні загальноуніверситетських заходів, а саме: «З глибини сторіч – козацький клич»: історико-патріотичний захід до дня українського козацтва, дня захисника України та свята Покрови»; «Осінній благодійний ярмарок»; «Новорічна феєрія» – виставка різдвяної атрибутики, довідкової літератури тощо. Крім того, він продовжив проводити школу «Майстер-клас» для студентів і всіх бажаючих з писанкарства, народного ткацтва, гончарства.

У контексті вивчення творчості поетів і прозаїків Поділля-Хмельниччини член НСКУ, кандидат філологічних наук цього ж університету Т.О.Джурбій здійснювала керівництво навчально-науковою лабораторією літературного краєзнавства, обладнала експозицію «Літературна карта Поділля».

Член НСКУ, керівник мистецькознавчої секції обласної Спілки краєзнавців, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри образотворчого і прикладного мистецтва Н.О.Урсу продовжила дослідження впливу візантійського стилю в архітектурі на сакральне мистецтво Хмельниччини, для чого виїжджала у м. Несебр (Болгарія), проводила пошук мистецтвознавчих, історичних та архівних матеріалів для створення образів св. Апостолів Петра і Павла для храму св. Катерини Олександрійської у смт Вапнярці, брала участь у спільному проекті Краківського педагогічного університету імені Комісії національної освіти (інститут мистецтв, спеціальність «Художня освіта) і Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – «На пограниччях – аспекти візуальної комунікації спільноти» тощо. Член НСКУ, кандидат мистецтвознавства І. А. Гуцул у містах Бремен і Ольденбург (Німеччина) розглядав вплив протестантської архітектури Німеччини на сакральне мистецтво протестантизму Хмельниччини. Опрацьовував літературні джерела з архітектури протестантизму в Євангелічній бібліотеці. Член НСКУ, кандидат мистецтвознавства Березіна І.В. брала участь в організації та відкритті персональних виставок кам’янецьких художників А.Данилюка, І.Кляпетури, В.Яворського та М.Панасюка, презентації відповідних каталогів робіт художників – «Аркадій Данилюк. Вібрації душі та пензля», «Іван Кляпетура. Скульптура. Живопис. Графіка», «Віктор Яворський. Живопис. Графіка. Архітектура», «Мистецький всесвіт і поезія душі Миколи Панасюка».

Член НСКУ З.М. Климишина надавала консультації щодо виконання тематичних запитів з генеалогії співробітникам Кам’янець-Подільського міського архіву та Державного архіву Хмельницької області, проводила збір музейних експонатів, книг, журналів, листівок, буклетів, інших матеріалів

для Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника, міського архіву, Інституту національної пам'яті.

Значну екскурсійну роботу проводили в Кам'янці-Подільському члени НСКУ В.А.Нестеренко, В.В.Щегельський, А.Ю.Скрипник, В.Б.Стецюк, Р.В.Йолтуховський, В.В.Пагор, К.В.Мельничук.

За участю Летичівського районного осередку НСКУ у 2018 р. керівник – голова осередку С.А. Коржик) продовжував реалізовувався проект **«Летичівщина – мій рідний край»,** серцевиною якого стала діяльність експедиції вчителів та учнів загальноосвітніх шкіл з дослідження історичного минулого району та його населених пунктів. Складовою частиною експедиції було з'ясування фронтових шляхів військових частин, що визволяли села і м. Летичів від нацистської окупації в березні 1944 р. Результатом роботи експедиції стало поповнення новими матеріалами і артефактами шкільних музеїв району та організація проведення в навчальних закладах конференцій і читань.

.

4. Науково-методична робота

Вагоме місце в діяльності обласної Спілки краєзнавців у 2018 р. займала праця членів НСКУ по впровадженню регіональних досліджень в систему навчання і виховання вищих та загальноосвітніх навчальних закладів освіти України, в першу чергу Хмельниччини, забезпечення її підручниками, навчальними посібниками, методичними розробками та рекомендаціями з краєзнавства.

Водночас члени НСКУ – науковці вишів Хмельниччини видали у 2018 р. орієнтовно **38** навчальних підручників, посібників та методичних розробок з тих дисциплін, що вони викладають. У таблицю видань цього звіту включено всього **7 посібників**, які або прямо, або дотично пов'язані з краєзнавством. Решта – присвячені юридичним, фізико-математичним, психологічним та іншим спеціальним дисциплінам, що викладаються у вишах Хмельниччини. З-поміж них, варто виокремити навчальні посібники членів НСКУ авторів О.Л. Баженова «Архівний менеджмент і маркетинг», «Інформаційні системи в архівній справі», які спрямовані на фахову підготовку студентів вишів з історико-архівних спеціальностей, але й для працівнив архівних установ та всіх дослідників, що опрацьовують фонди документів і матеріалів цих закладів. Не тільки для студентів, а й для науковців і краєзнавців є досить актуальна методична розробка члена НСКУ, завідувача кафедри історії України К-ПНУ імені Івана Огієнка професора А.Г. Філінюка «Теорія і методологія історії». У такому ж плані варто розглядати посібник члена НСКУ, доктора історичних наук, професора Подільського аграрно-технічного університету О.С. Каденюка «Аграрна історія України».

З 2008 р. у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка видається серійний науково-методичний збірник праць

«Проблеми дидактики історії» (голова редколегії, член НСКУ, проф. С.А. Копилов, відповідальний редактор, член НСКУ, доцент В.А. Дубінський). У 2018 р. вийшов з друку восьмий випуск збірника, рецензентом якого виступив голова НСКУ, член-кореспондент НАН України О.П. Реєнт. Збірник представлений розділами «Теорія та методологія дидактики історії», «Викладання проблем вітчизняної та всесвітньої історії у вищих навчальних закладах» «Методика навчання історії та суспільних дисциплін у загальноосвітній школі», «Проблеми розвитку суспільно-гуманітарних дисциплін: історична ретроспектива» та ін., де представлені статті з проблем краєзнавства. Поки такий збірник є єдиним В Україні, здобув популярність у наукових і педагогічних працівників і представлений авторами з багатьох університетів і шкіл нашої держави.

Члени НСКУ вчителі міських і районних відділень спілки зосередили увагу на здійсненні науково-методичної роботи для потреб освіти та краєзнавства. Практично усі члени НСКУ-вчителі викладають шкільне краєзнавство, пристосовуючи його до свого району, міста або села, здійснюють позакласну краєзнавчу роботу з учнями, створюють і розбудовують краєзнавчі музеї в школах, керують краєзнавчими гуртками, написанням здібними старшокласниками конкурсних наукових робіт краєзнавчого характеру в системі Хмельницького територіального відділення МАН, для місцевих, обласних і республіканських учнівських олімпіад, займаються організацією молодіжного туризму, залучають учнів до пошукових всеукраїнських експедицій, створюють методичні рекомендації до краєзнавчих уроків тощо.

Варто відзначити, що дієво продовжує працювати на Хмельниччині територіальне відділення Малої академії наук, з якою активно співпрацюють обласна Спілка краєзнавців та всі її міські і районні осередки. Зокрема, територіальне відділення МАН України очолює член НСКУ, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор І.М. Шоробура. У 2018 р. до керівництва написанням старшокласниками конкурсних робіт для МАН залучено понад 120 вчителів шкіл області – переважно членів НСКУ, а також рецензентів, експертів, членів журі – з професорсько-викладацького складу ВНЗ та вчителів області.

До прикладу. Члени Кам’янець-Подільської міської організації НСКУ брали участь у 2018 р. в рецензуванні конкурсних робіт старшокласників - членів МАН України, були членами журі цього конкурсу (О.Л.Баженов, А.Г.Бренюк, Л.А.Воронюк, А.Л.Глушковецький, В.А.Дубінський, Ю.А.Клімчук, П.В.Кліщинський, Л.М.Марчук, О.А.Рарицький, , С.А.Сидорук, В.Б.Стецюк, Ю.А.Хоптяр В.В.Щегельський,).

За ініціативи В.А.Дубінського і при підтримці міської організації НСКУ було опубліковано 5-й випуск праць членів Кам’янець-Подільського міського наукового товариства Малої академії наук (Наукові студії учнів-старшокласників: зб. наукових повідомлень за підсумками роботи Кам’янець-Подільської філії Малої Академії наук. /[редкол: В.А.Дубінський (співголова), С.В.Старченко (співголова), О.Б.Комарніцький (відп. ред.) та

ін.]. Кам'янець-Подільський, 2018. Вип. 5. 66 с.). У цьому збірнику вміщені статті переможців конкурсів учнів-старшокласників ліцеїв та загальноосвітніх шкіл міста із зазначенням прізвищ їх наукових керівників, які присвячені різним аспектам історії України та всесвітньої історії, а також історичному краєзнавству.

Доцент В.А. Дубінський очолював журі першого етапу конкурсних робіт членів МАН України, а також ІІ етапу Всеукраїнської олімпіади з історії. Відрадно, що учениці 10 класу Кульчиєвецької ЗОШ І-ІІІ ступенів А.Подшивалова і К.Волощук посіли відповідно друге і третє місця на обласному етапі конкурсі МАН. Їхніми роботами керував С.А.Сидорук. О.Левіна під керівництвом О.І.Почапської виборола друге місце. Вихованці Ю.А. Клімчука мали одне друге і третє місця, а також друге місце у Всеукраїнському конкурсі МАН «Юніор-Дослідник. Історик». С.А.Сидорук і Ю. А. Клімчук стали переможцями ІІ (обласного) та були учасниками ІІІ етапу Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти України.

У 2018 р. спільно правління обласної Спілки і його міські та районні осередки продовжили практику під час проведення науково-краєзнавчих конференцій, симпозіумів, круглих столів, читань різного наукового рівня обов'язково включали до наукових програм зібрань доповіді з регіональних досліджень учителів, учнів-старшокласників, членів Малої академії наук, студентів, магістрантів і аспірантів, а кращі їх доповіді вміщати до наукових збірників, які видані за результатами роботи цих зібрань.

Практично в кожному з міських та районних організацій обласної Спілки організовані і проведені науково-практичні, а в школах учнівські конференції, читання, конкурси присвячені 100-річчю Української революції 1917-1921 рр.», до 85-річчя Геноциду-голодомору 1932-1933 рр. та 80-річчю розгулу політичних репресій в країні, до 370-річчя Пилявецької битви 1648 р. і т.д. У контексті відзначення цих подій у 2018 р. члени НСКУ-вчителі були задіяні в організації і проведенні учнівських історико-меморіальних та пошукових експедицій, які були започатковані. При сприянні міських та районних організацій Спілки особливого розмаху набрала на Хмельниччині ***Всеукраїнська естафета пам'яті*** «А ми цю славу збережемо». Під час проходження естафети відбувався комплекс патріотичних заходів (мітинги, зустрічі з ветеранами війни, упорядкування пам'ятних місць, проведення конференцій, діяльність пошуковців, військово-спортивні заходи та ін.). При цьому залучалися широкі кола громадськості, шкільна молодь, краєзнавці, ветерани, науковці. Зокрема, призерами обласного етапу цієї естафети стали Дунаєвецька ЗОШ І-ІІІ ст. № 4; другого етапу – Підлісномукарівська ЗОШ І-ІІІ ст. Дунаєвецького району. Наприклад, уроки пам'яті для учнів 9-11 класів, приурочені Дню партизанської слави, були проведені у Летичівському НВК № 2 22 вересня 2018 р.

Велику краєзнавчу роботу серед учнівської молоді проводила член НСКУ Л.А.Воронюк (Кам'янець-Подільська міська організація Спілки). Зокрема, вона провела акції-конкурси для старшокласників «Стань обличчям

рідного міста», «Вклад моєї родини у розвиток міста», зініціювала спільний проект з центральною міською бібліотекою «День краєзнавчої книги», у рамках якого відбулося знайомство школярів з краєзнавчою літературою, виданнями, путівниками; організувала етнографічні дослідження «Забуті родові палаци і маєтки Кам'янеччини», «Традиційний одяг етнічних груп краю та його елементи», музейні уроки, уроки-екскурсії: «День самоврядування в місті», «Герої твої, Кам'янеччино»; керувала роботою гуртка «Краєзнавець», який працював над темами «Історія вулиці, на якій ти живеш», «Пам'ятні знаки нашого міста». Л.А.Воронюк упродовж року готувала методичний посібник для вчителів історії «Наш край».

Такого ж патріотичного значення мало проведення ***Всеукраїнської експедиція «Моя Батьківщина – Україна»*** в номінаціях «З попелу небуття», «Козацькому роду нема переводу», «Духовна спадщина мого роду», «Із батьківської криниці» та ін. Важливим елементом цієї експедиції стало здійснення старшокласниками шкіл всіх міст і сіл Хмельниччини творчих досліджень, проведення пошукових заходів, записи спогадів сучасників. У цих акціях провідна роль належала вчителям-членам НСКУ.

Обласна організація НСКУ та її осередки підтримали реалізацію ***Всеукраїнського науково-просвітницького та історико-краєзнавчого проекту «Місця пам'яті Української революції 1917-1921 рр.*** на Хмельниччині. Зокрема, переможцем в обласному етапі цього конкурсу стала група учнів-краєзнавців Летичівського ліцею (Летичівський осередок НСКУ).

Усі районні організації НСКУ приділяють значну увагу до збереження та активізації діяльності у селах та освітніх закладах громадських музеїв та створенню нових музеїв та експозицій. Найбільш потужно ця робота поставлена в Дунаєвецькому районі, де діє 24 музеї, Білогірському – 24, Віньковецькому – 22 тощо. Наприклад, зусиллями членів НСКУ Хмельницької районної Спілки в 2018 р. оновлено експозиції 5-ти сільських і шкільних краєзнавчих музеїв (у сс.. Масівці, Пирогівці, Копистин, Стуфчинці, Захарівці» і підготовлено їх для здобуття звання «Зразковий музей».

Вагоме місце в діяльності обласної Спілки краєзнавців є ***залучення до екскурсій і туризму молоді***, через які вона має змогу глибше пізнати й наочно ознайомитися з історичним, культурним, духовним надбанням своєї держави та рідного краю, з рештою, спрямована на виховання почуттів національної самосвідомості та патріотизму. Обласна Спілка співпрацює з факультетами та відділами туризму ВНЗ Хмельниччини (член НСКУ, Почесний краєзнавець України, доктор історичних наук, професор С.Е. Баженова є завідувачем кафедри туризму і готельно-ресторанної справи в Національному університеті імені Івана Огієнка, Почесний краєзнавець України, кандидат історичних наук, доцент А.М. Трембіцький викладає на відділі туризму в Хмельницькому інституті МАУП, член НСКУ Н.І. Стрельбіцька викладає на відділі туризму Хмельницького торгово-економічного інституту тощо.

Організація туризму і екскурсій у загальноосвітніх школах практично займаються всі вчителі, у тому числі з них члени НСКУ. Про це свідчать всі подані звіти міських і районних осередків обласної Спілки. Зокрема, на обліку Старокостянтинівського міськрайонного осередку НСКУ є 6 розроблених і функціонуючих екскурсійних маршрутів по рідному краю для всіх шкіл і населення, які курирують вчителі – члени НСКУ, зокрема, маршрути «Історична карта Старокостянтинівщини», «Відомі пам'ятки краю», «Козацькими шляхами», «Літературна Летичівщина»), а також розроблені та апробовані нові: «Туристичний маршрут по річці Случ та її притокам». Кращим розробником туристичних маршрутів і є самим популярним екскурсоводом по місту Старокостянтинову і краю є директор ЗОШ № 8 цього міста, голова місцевої організації НСКУ Т. Скрижевська. Практично кожний район області має свої визначені екскурсійні маршрути, над удосконаленням яких працюють фахівці туризму, музейники та вчителі.

Важливим центром з'єднання творчих зусиль колективів ЗВО та загальноосвітніх шкіл Хмельниччини на ниві народознавчого вивчення краю та виховання молоді є ***навчально-наукова лабораторія етнології*** Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, створена ще в 1995 р. і потужно розбудована сьогодні. Її очолює член НСКУ, член ревізійної комісії обласної Спілки краєзнавців, кандидат філологічних наук В.В. Щегельський. Він особисто допомагав у 2018 р. учням і вчителям шкіл, студентам, магістрантам, аспірантам, докторантам у підборі джерел та літератури із фондів навчально-наукової лабораторії етнології, організував роботу літньої двотижневої етнологічної експедиції по Кам'янець-Подільському району (1-14 липня). Він провів виставку «Дива української осені», присвячену Дню українського козацтва (13-16 жовтня). Під час ярмарки професій організував у навчально-науковій лабораторії етнології майстер-клас з писанкарства (5 листопада). Краєзнавець проводив також заходи з відзначення календарних свят Катерини, Андрія, Наума, Миколая, «Вертеп», організував виставки подільських писанок, вишиванок, предметів одягу XIX –поч. XX ст., гончарних виробів та ін.

У 2018 р. творчо працювала ***мистецтвознавча секція*** обласної Спілки краєзнавців, яку очолює член НСКУ, доктор мистецтвознавства, професор Н.О. Урсу (Кам'янець-Подільська міська організація Спілки). Найбільш видатним досягненням секції стало видання Н.О. Урсу широкоформатної монографії «Подомініканський костел св. Миколая в Кам'янці-Подільському» (2017. – 116 с.) та проведення регіональної науково-практичної конференції «Олександр Грен : життя і творчість», присв. 120-річчю від дня народження українського художника-кам'янчанина (м. Кам'янець-Подільський, 29 травня 2018 р.); наукового круглого столу «Поділля і подоляни в об'єктиві Міхала Грейма (до 190-річчя від дня народження художника-фотографі, друкаря, громадського діяча) (м. Кам'янець-Подільський, 12 вересня 2018 р.).

Досить плідно і творчо працювали у 2018 р. ***клуби «Краєзнавець»*** при обласній універсальній науковій бібліотеці (президент клубу, голова

Хмельницької міської організації Спілки Блажевич Ю.І.) та при Деражнянській районній центральний бібліотеці (керівник – голова Деражнянського осередку Спілки Стецюк Ю.А.). До засідань клубу залучалися активно науковці, студентська і учнівська молодь, читачі різного віку і професій. Обидва клуби засідали один раз на місяць, а при потребі частіше, і присвячували їх актуальним датам, подіям, видатним постатям в історії та культурі України і рідного краю й, таким чином, успішно виконували пізнавально-прсвітницьку функцію.

У плані популяризації та просвітництва на прикладах регіональної історії, культури та природи міськими та районними організаціями НСКУ використовуються засоби обласного й місцевого радіомовлення та телебачення. Так, Хмельницька міська організація упродовж 2018 р. широко використовувала участь в засобах масової інформації. В програмах місцевих телекомпаній «Поділля-Центр», «33 канал», «Місто», передачах радіомовлення її представники були задіяні і виступали в тематичних ефірах: «Терра Хмельниччина», «Вулицями рідного міста», «Містичне Поділля», «Невідомий Проскурів», «Ранній гість», «Клуб вихідного дня» тощо. Варто відзначити цікаві та змістовні телевізійні та радіовиступи краєзнавців С. Єсюніна, В. Захар'єва, С. Шпаковського, О. Погорільця, І. Западенка, В. Байдича, Ю. Олійника, В. Галатиря, О. Дацюка, Ю. Блажевича, В. Острового, Н. Стеньгач, Б. Ткача, О. Баваровської, Н. Синиці, І. Шоробури, М. Войнаренка та багатьох інших.

Упродовж року потужно працював ***Інтернет-сайт*** «Кам'янець-Подільський історичний», на сторінках якого публікувалися матеріали статті з історії міста, які готували учні шкіл та студенти ВНЗ міста. На сайті було оголошено конкурс учнівських і студентських наукових робіт на історико-краєзнавчу тематику, учасники якого відзначені призами (у нагородженні брали участь члени НСКУ В.А.Дубінський, О.Б.Комарніцький, О.М. Завальнюк, В.В.Пагор та ін.). Загалом обласна Спілка краєзнавців та її міські і районні осередки перейшли на активне спілкування на фейусбуці та інстаграмі інтернету, обмінюються інформацією, новинами, вітаннями, здійснюють презентації своїх видань, виставок, відкрить, вміщують повідомлення про конференції, круглі столи тощо.

Обласна Спілка тісно співпрацює з обласними універсальною науковою бібліотекою, юнацькою бібліотекою ім. Т. Шевченка та іншими міськими та районними бібліотеками, з їх краєзнавчими відділами. Варто зауважити, що працівники краєзнавчого відділу є членами НСКУ. Активними членами НСКУ є директор Деражнянської районної бібліотеки Н.І. Стецюк, яка є одночасно головою районного відділення НСКУ. Член НСКУ О.Б. Айвазян є директором наукової бібліотеки Хмельницького національного університету, кандидат історичних наук, член НСКУ, кандидат історичних наук Л.В. Климчук є директором наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, член НСКУ, кандидат історичних наук, доцент А.О. Михайлик є директором бібліотеки Подільського державного аграрно-технічного університету. Прикладом такої

співпраці бібліотек вишів Хмельниччини та суміжних областей України у контексті розвитку бібліотченгого краєзнавства стала всеукраїнська науково-практична конференція «Університетські бібліотеки : історія, досвід, перспективи розвитку» (м. Кам'янець-Подільський, 27-28 вересня 2018 р.).

Краєзнавчий відділ обласної універсальної бібліотеки є фактично науково-методичним центром обласної і Хмельницької міської організацій НСКУ. Тут проводяться конференції, пленуми, засідання президії обласної Спілки краєзнавців, зібрання клубу «Краєзнавець», науково-краєзнавчі конференції, симпозіуми, круглі столи, читання, презентації науково-краєзнавчих видань, книжні виставки обласної та міської організацій Спілки.

Отже, названі та інші бібліотеки Хмельниччини є провідними в галузі бібліотечного та наукового краєзнавства. Вони ведуть бібліографію краєзнавства, збагачують фонди краєзнавчої літератури, видають біобібліографічні покажчики, є місцем проведення краєзнавчих конференцій, круглих столів, читань, презентацій, книжних виставок краєзнавчих видань, є місцем діяльності осередків НСКУ. Провідні працівники бібліотек, як правило, є членами НСКУ.

Упродовж 2018 року зміцнилася співпраця обласної Спілки з Державним архівом Хмельницької області. Зокрема, член НСКУ, директор архіву, кандидат історичних наук В.Г. Байдич є членом президії обласної Спілки краєзнавців, брав активну участь у роботі засідань президій та пленумів обласної Спілки. Тут створено потужний осередок членів НСКУ, який входить до Хмельницької міської організації Спілки. За ініціативою В.Г. Байдича у звітному році видано два збірника документів за матеріалами фондів архіву з історії Хмельниччини та здійснено видання вже третього випуску серійного наукового збірника наукових праць «Подільська старовина», до редколегії якого залучені науковці США, де в складі авторів статей і матеріалів переважно є члени НСКУ.

Базовою опорою діяльності обласної Спілки в науково-дослідній, науково-методичній та видавничій роботі залишається Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті. Він у своїй роботі спирається на майже 150 почесних і дійсних членів-поділлєзнавців Хмельниччини, Вінниччини й інших регіонів України та зарубіжжя і працює за власним статутом і планами роботи. Більшість його почесних і дійсних членів є одночасно членами Хмельницької та Вінницької обласних організацій НСКУ. Саме при Центрі у м. Кам'янці-Подільському продовжує знаходиться головний офіс обласної організації НСКУ та редакція науково-краєзнавчого збірника обласної Спілки «Краєзнавець Хмельниччини». У 2018 р. обласна Спілка краєзнавців і Центр дослідження історії Поділля спільно організовували і проводили **10** міжнародних, всеукраїнських, регіональних конференцій та круглих столів, брали участь у виданні **4** монографій, **10** книг, **7** наукових збірників, друкували періодичні збірники «Краєзнавець Хмельниччини», «Хмельницькі краєзнавчі студії», «Наукові записки Центру Мархоцькознавства» тощо.

5. Участь обласної Спілки краєзнавців та її осередків у громадсько-політичному житті держави та Хмельниччини

Краєзнавчий рух, його авангард - обласна організація НСКУ - нерозривно зв'язані з суспільно-політичним життям держави та її подільського регіону, а вся її організаційна, наукова, науково-методична та видавнича діяльність спрямована на національно-культурну розбудову єдиної України.

а) Співпраця обласної Спілки з органами влади

В цьому контексті у 2018 р. обласна організація Спілки та в її складі міські і районні осередки прагнули зміцнити співпрацю з місцевими органами влади для розвитку конструктивності своєї діяльності.

Головою районного осередку НСКУ плідно працює завідувач відділу освіти, культури, молоді та спорту Летичівської райдержадміністрації Світлана Анатоліївна Коржик, яка також відзначилась у проведенні по Летичивщині науково-краєзнавчої експедиції НСКУ 30-31 жовтня 2017 р. Вона бере діяльну участь у роботі засідань президії, пленумів і конференцій обласної Спілки краєзнавців, публікує історичні матеріали, нариси про села краю в наукових збірниках та місцевих газетах, вчасно подає звіти про діяльність свого осередку НСКУ.

У такому ж плані активно працює депутат Старокостянтинівської міської ради, директор ЗОШ № 8 цього ж міста Тетяна Михайлівна Скрижевська, з 2009 р. голова Старокостянтинівської міськройонної організації НСКУ. Вона також відзначилася у проведенні по Старокостянтинівщині науково-краєзнавчої експедиції НСКУ 31 жовтня 2017 р., щороку бере участь в організації всеукраїнських старокостянтинівських науково-краєзнавчих конференцій.

Наведемо приклад співпраці з владою Кам'янець-Подільської міської організації НСКУ. Осередок гідно представлений в органах місцевого самоврядування. Його голова О.Б. Комарніцький є членом архітектурно-містобудівної ради, а також комісії із встановлення меморіальних знаків виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради (членом цієї ж комісії є О.В. Будзей). Член НСКУ Г.Б. Ківільша входить до складу координаційної ради з туризму міськвиконкому, А.Б.Задорожнюк і С.В.Трубчанінов – геральдичної комісії. Також плідно працює у складі топонімічної комісії при Кам'янець-Подільському міськвиконкомі член НСКУ О.В.Будзей. У 2018 р. О.Б. Комарніцький був членом тимчасової комісії, на якій розглядалися питання про спорудження в Кам'янці-Подільському пам'ятника борцям за Незалежність України, відзначення у місті подій Української революції 1917-1920 рр.

Члени НСКУ задіяні в роботі топонімічних комісій місцевих державних адміністрацій у містах Дунаївці, Шепетівці, Ізяславі, Старокостянтинові, Білогір'ї, Полонному, Славуті та ін.

Ряд краєзнавців Кам'янець-Подільської міської організації НСКУ очолюють наукові інституції. Професор О.М.Завальнюк здійснює керівництво осередком Української академії історичних наук, осередком міжнародного Українського історичного товариства (м.Кент, США; м.Острог, Україна), професор Л.В.Баженов – Центром дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, професор Н.О.Урсу – Міжнародним науковим центром досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури, професор С.А.Копилов – науковою лабораторією «Проблем дидактики історії» кафедри всесвітньої історії, професор С.Е.Баженова – навчально-науковою лабораторією «Інноваційні технології в туризмі». Професор М.А.Печенюк здійснювала керівництво роботою кабінету-музею імені М.Леонтовича. Відповідальний секретар обласної Спілки краєзнавців створив і очолив на штатних засадах в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії науково-методичний Центр дослідження освіти Хмельниччини.

До того ж Л.В. Баженов є керівником своєї наукової школи «Регіональна історія Правобережної України», О.М.Завальнюк – «Проблеми української історії кінця XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.», С.А.Копилов – «Проблеми української історіографії XVIII – початку XXI ст.», Н.О.Урсу – «Художня спадщина України в контексті сучасного мистецтвознавства», М.А.Печенюк – «Проблеми естетичного виховання молоді засобами музики у школах різного типу навчання і вищих закладах освіти».

О.М.Завальнюк є членом Президії НСКУ. До складу Правління НСКУ входить Л.В.Баженов. Ю.А.Хоптяр є членом колегії Державного архіву Хмельницької області, а С.В.Трубчанінов – вченої ради Національного історико-архітектурного заповідника «Кам'янець», О.Б.Комарніцький – музейної ради Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника.

Варто відзначити, що налагоджена співпраця Президії обласної організації НСКУ з Хмельницькою обласною державною адміністрацією та обласною радою, департаментами освіти та культури, з меріями міст Хмельницького, Кам'янця-Подільського, Старокостянтинова тощо.

б) Співпраця з територіальними громадами

Важливою формою співпраці з місцевими органами влади є участь представників правління обласної організації та осередків НСКУ у справі налагодження контактів і зв'язків з новоутвореними згідно закону України «Про децентралізацію в Україні» територіальними громадами на Хмельниччині. Прикладом може слугувати діяльність у цьому напрямі Державного історико-культурного заповідника «Межибіж», що в Летичівському районі, та його осередку членів НСКУ. Зокрема, тут шляхом виборів утворилася потужна територіальна громада, яка об'єднала навколишні села з центром у смт. Меджибіж. Адміністрація заповідника (члени НСКУ Погорілець О.Г., Западенко І., інші співробітники) ще у травні 2017 р. провели важливу нараду з активом місцевої територіальної громади, під час якої була вироблена концепція та Програма співпраці обох інституцій

у плані розвитку туризму, розбудови заповідника, реставрації його пам'яток, підтримки проведення науково-краєзнавчих конференцій тощо. 27 лютого 2018 р. за ініціативою заповідника «Межибіж» та Хмельницької міської організації НСКУ проведено у Меджибожі науковий круглий стіл «Збереження та використання пам'яток в контексті децентралізаційних процесів та року культурної спадщини в Україні», де знову мова йшла про співпрацю ОТГ з музеями, заповідниками, краєзнавчими інституціями щодо досліджень, реставрації, охорони і використання в сфері туризму місцевої культурної спадщини. Продовженням таких заходів на обласному рівні стало проведення VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Духовні витоки Поділля : місцеве самоврядування в історії краю» (м. Хмельницький, 12.04. 2018 р.). Тут працювала спеціальна секція за участю представників всіх ОТГ Хмельниччини, яка розглядала проблеми активізації діяльності ОТГ в культурно-освітній галузі та з проблем збереження і викристання культурної спадщини в умовах децентралізаційних процесів. Така робота обласної Спілки краєзнавців заслуговує підтримки, популяризації та поширення досвіду.

в) Участь членів обласної Спілки у волонтерському русі

Події неоголошеної війни на Сході України 2014-2018 рр. та боротьба за єдину і неподільну Україну також позначилися на діяльності обласної Спілки краєзнавців України, члени якої співпереживають і знаходять можливості волонтерської підтримки Збройних Сил держави на фронтах АТО, для гідного вшанування живих і полеглих за Україну Героїв Хмельниччини.

Упродовж 2017-2018 рр. ряд членів НСКУ міст і районів Хмельниччини взяли участь у волонтерському патріотичному русі з метою допомоги фронту. Яскравим прикладом є діяльність Дунаєвецької районної організації НСКУ, яка підтримала почин членів осередку та співпрацюючи з іншими громадськими організаціями зібрала і передала бійцям АТО 15 тис. грн. З цією ж метою було організовано спільно з товариством «Просвіта»і дано у 10 селах Дунаєвеччини благодійні концерти.

За участю вчителів – членів НСКУ у загальноосвітніх навчальних закладах Хмельниччини поширилося залучення учнів до участі в конкурсах малюнків, оберегів, написання листів бійцям АТО. У школах утворені і діють волонтерські загони, проводяться зустрічі з учасниками бойових дій на сході України – воїнами АТО. В цьому добре відзначилася діяльність Летичівської, Славутської, Ізялавської та інших районних організацій НСКУ. За участю Летичівського осередку Спілки відкрито меморіальні плити воїнам – героям антитерористичної операції на сході України - у Голосківській та Требухівецькій ЗОШ І-ІІІ ст. цього ж району. Форми волонтерської діяльності урізноманітнюються.

9 листопада 2018 р. в актовій залі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії відбулися урочисті події з нагоди підведення підсумків Другого етапу (червень-жовтень 2018 р.)обласного конкурсу історичних, художніх і мистецьких праць, проектів, експозицій музеїв, бібліотек, волонтерських осередків у школах, закладах, установах тощо приурочених

темі військово-патріотичного виховання "Разом з народом - молодь Хмельниччини на захисті Вітчизни". Урочистості відкрили привітальним словом член НСКУ ректор педакадемії професор Шоробура І.М. та голова жюрі конкурсу, голова обласної Спілки краєзнавців професор Баженов Л.В. Конкурс організували і провели Хмельницька обласна і міська організації НСКУ та Благодійний фонд імені письменника і краєзнавця Василя Баженова, які залучили до участі в цьому конкурсі колективни шкіл, гімназій, ліцеїв, коледжів, університетів, бібліотек, музеїв, творчих спілок. Номінанти на нагороди представляли свої праці, проекти, здобутки з патріотичного виконання (читали уривки з своїх творів, співали власні пісні, демонстрували на медійному екрані слайди виставок, волонтерської діяльності, презентацій тощо). Голова журі Баженов Л.В. вручив переможцям конкурсу у вісьмох творчих номінаціях 20 дипломів лауреатів з грошовою премією 500 грн. та 30 Почесних грамот та Грамот його учасникам. Концертну програму проведення конкурсу забезпечила художня самодіяльність педакадемії. Підсумки конкурс були були проведені організовано, цікаво, повчально, на творчому і патріотичному піднесенні і констатували належний рівень організації війського-патріотичного виховання на Хмельниччині.

6. Зв’язки і співпраця обласної Спілки краєзнавців

У 2018 рр. найбільш тісна співпраця здійснювалася з Вінницькою обласною організацією НСКУ (її голова, доктор історичних наук Гальчак С.Д.). Зокрема, проведено 3 спільних міжнародних і всеукраїнських конференції на території Вінниччини, в яких співголовами оргкомітетів були голови обох обласних Спілок (наприклад, Ямпільська науково-краєзнавча конференція 28 вересня 2018 р.). Міцні зв’язки встановленні з Товариством дослідників Волині, обласними спілками в Луцьку, Черкасах, Чернівцях та ін.

Робота обласної Спілки вперше чергу базується на співпраці зі всіма вишами, національними заповідниками і парками, державними історикорико-культурними заповідниками, обласним краєзнавчим та мережею музеїв, краєзнавчими відділами бібліотек, Державними архівами Хмельниччини і Вінниччини тощо.

7. Матеріальна база обласної Спілки краєзнавців

Головний офіс організації продовжує знаходитися на історичному факультеті Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (32301, м. Кам’янець-Подільський, вул. Татарська, 14, кімн. 15), забезпечений офісною технікою та інтернет-зв’язком, має солідну бібліотеку краєзнавчих видань та її бібліографічний каталог. Опорними пунктами діяльності обласної організації Спілки є обласна універсальна наукова бібліотека, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Державний архів Хмельницької області, Хмельницький інститут МАУП, обласний краєзнавчий музей у м. Хмельницькому та Національний університет імені Івана Огієнка, державний історичний музей-заповідник у Кам’янці-Подільському, Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» у смт

Меджибожі, державні і громадські музеї, бібліотеки в містах і районах області.

Членські внески спілчани вносять, на жаль, не зовсім організовано. Щороку від усіх осередків обласної організації поступає пересічно 50 відсотків від загального потрібного обсягу внесків. Тому обласна Спілка щорічно оперує коштами 15-16 тис. грн. Витрата і поступлення членських внесків регламентується щорічно затвердженими пленумами обласної організації кошторисами під контролем її ревізійної комісії.

Отже, після завершення роботи VI з'їзду НСКУ правління і президія Хмельницької обласної організації Спілки та її осередки домоглися у 2018 р. успішного виконання планів роботи, а в низці пунктів їх перевиконання. Незважаючи на кризу та війну на Сході України, обласна Спілка зі своїми осередками працювала стабільно, динамічно втілювала інноваційні форми роботи, закладала основи для поступу краєзнавства на наступні роки.

Голова
Хмельницької обласної організації НСКУ — Л.В. Баженов

Відповідальний секретар — В.Р. Адамський

25 січня 2019 року